

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce
Proměny korejsko-korejských vztahů od roku 1998 do
současnosti

Plzeň 2014

Gabriela Mazancová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra politologie a mezinárodních vztahů
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Mezinárodní vztahy a východoevropská studia

Bakalářská práce
Proměny korejsko-korejských vztahů od roku 1998 do současnosti
Gabriela Mazancová

Vedoucí práce:

Mgr. Lenka Kudláčová
Katedra historických věd
Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

Velice děkuji vedoucí mé práce Mgr. Lence Kudláčové za odborné vedení celé mé bakalářské práce, za její cenné připomínky a rady a za čas, který mi věnovala.

1. ÚVOD	1
2. ZAHRANIČNÍ POLITIKA KIM TÄ-DŽUNGA A JEHO ADMINISTRATIVY VŮČI KLDR.....	5
2.1. Základní rysy politiky Kim Tä-džunga.....	5
2.2. Sunshine Policy	6
2.2.1. Základní principy Sunshine Policy.....	8
2.2.2. Zásady Sunshine Policy	9
2.3. Korejsko-korejské vztahy 1998-2000	11
2.4. Summit 2000	14
2.5. Ekonomické vztahy.....	16
2.6. Postoj veřejnosti	16
3. ZAHRANIČNÍ POLITIKA RO MU-HJONA A JEHO ADMINISTRATIVY VŮČI KLDR.....	19
3.1. Základní rysy politiky Ro Mu-hjona.....	19
3.2. Politika pro mír a prosperitu.....	20
3.3. Korejsko-korejské vztahy 2002-2008	21
3.4. Summit 2007	24
3.5. Ekonomické vztahy.....	25
3.6. Postoj veřejnosti	25
4. ZAHRANIČNÍ POLITIKA I MJONG-BAKA A JEHO AMINISTRATIVY VŮČI KLDR	27
4.1. Základní rysy politiky I Mjong-baka	27
4.2. Politika vzájemných výhod a společné prosperity	28
4.3. Vize 3000: Denuklearizace a otevřenost.....	28
4.4. Korejsko-korejské vztahy 2008-2013	29
4.5. Ekonomické vztahy.....	31
4.6. Postoj veřejnosti	31
5. ZAHRANIČNÍ POLITIKA PAK KUN-HJE A JEJÍ ADMINISTRATIVY VŮČI KLDR	33
5.1. Základní rysy politiky Pak Kun-hje.....	33
5.2. Politika důvěry	34
5.3. Korejsko-korejské vztahy během roku 2013	35
5.4. Ekonomické vztahy.....	36
5.5. Postoj veřejnosti	37
6. KOMPARACE	39
7. ZÁVĚR.....	44
8. SEZNAM ZKRATEK	47

9. SEZNAM LITERATURY:	48
10. RESUMÉ	56
11. PŘÍLOHA	57

1. ÚVOD

Vztahy na Korejském poloostrově jsou charakteristické svou problematickou povahou a stále přítomným napětím. Toto napětí je důsledkem rozdělení poloostrova a následného rozdílného vývoje dvou států, které zde vznikly. K rozdělení poloostrova došlo ve 40. letech 20. století, kdy země byla od japonské nadvlády osvobozena americkou a sovětskou armádou. Jako hranice mezi Severní a Jižní Koreou byla stanovena 38. rovnoběžka. Toto rozdělení Korejského poloostrova trvá dodnes. Vznikly dvě odlišné země s odlišnými režimy, na jižní části poloostrova Korejská republika a na severní Korejská lidově demokratická republika. Obě země se poté začaly odlišně vyvíjet, na jihu vznikala ekonomicky vyspělá země a na severu izolovaná země s tvrdým totalitním režimem (Eckert 2001: 200). Mírné oteplování vztahů přišlo až s koncem studené války, kdy došlo k proměně zahraniční politiky, kterou jednotliví prezidenti Jižní Koreje vůči Severní Koreji uplatňovali. S nastupující demokratizací přišla do jihokorejské politiky i snaha o smířlivější přístup. Tato změna v korejsko-korejských vztazích je také důsledkem ekonomického zhroucení KLDŘ (Eckert 2001: 350-352).

Téma práce jsem si zvolila kvůli tomu, že mě otázka korejsko-korejských vztahů velmi zajímá. Této otázce jsem se již věnovala v seminární práci a zaujala mě natolik, že jsem se jí rozhodla věnovat i v mé bakalářské práci. Velkou roli také hrála aktuálnost tohoto tématu, kdy vcelku poklidná období střídají období provázená eskalací napětí. To lze například ukázat na příkladu dalšího ochlazení korejsko-korejských vztahů v první polovině roku 2013, které vzešlo ze strany KLDŘ.

Tato práce se bude podrobně zabývat vývojem zahraniční politiky prezidentů Jižní Koreje vůči KLDŘ v časovém rozmezí od roku 1998 do roku 2013. Práce bude rozdělena do čtyř vzájemně prostupných částí věnovaných chronologické komparativní analýze přístupů zahraničních

politik jednotlivých jihokorejských prezidentů Kim Tä-džunga, Ro Mu-hjona, I Mjonk-baka a Pak Kun-hje vůči KLDR. Z metodologického hlediska je tedy práce komparativní studií korejsko-korejských vztahů. Tato komparace následně poslouží k zodpovězení výzkumné otázky, která zní: Přístup, kterého z komparovaných prezidentů byl z hlediska dosahování ústupků ze strany KLDR nejefektivnější?

První část bude časově vymezena na období od roku 1998 do roku 2003, kdy prezidentský úřad Jižní Koreje zastával Kim Tä-džung, který v postoji vůči KLDR sliboval nový přístup (Kim 2009). Zejména se zde zaměřím na novou politiku, kterou vůči KLDR zavedl, takzvanou Sunshine Policy (dá se překládat také jako „sluneční politika“), díky které začal s oteplováním korejsko-korejských vztahů a s pokusy o včlenění Severní Koreje do mezinárodního společenství (Chae 2002: 3). Budu zde zkoumat, zda Sunshine policy naplnila všechny vytyčené cíle a zda na jejím základě došlo k oteplování korejsko-korejských vztahů. V roce 2003 se konaly nové prezidentské volby, kdy Kim Tä-džung svůj post prezidenta neobhájil a jeho politika severokorejského angažmá začala být povolna nahrazována pragmatičtějším přístupem zaměřeným na vyjednávání ústupků ze strany KLDR. Druhá část zahrne období od roku 2003 do roku 2008, kdy byl prezidentem Jižní Koreje Ro Mu-hjon. Ro Mu-hjon nastolil takzvanou Politiku pro mír a prosperitu (Kim 2005: 1-2). Budu se zde zabývat tím, zda zahraniční politika Ro Mu-hjona a jeho administrativy dosáhla v otázce spolupráce mezi Korejemi a vyjednávání ústupků ze strany KLDR pokroku. Zaměřím se zde také na to, zda bychom v nově nastolené politice mohli hledat nějaké podobné rysy se Sunshine Policy. Třetí část zahrne období od roku 2008 do roku 2013. V tomto období prezidentský úřad zastával I Mjonk-bak. Jedním z hlavních záměrů jeho zahraniční politiky vůči KLDR bylo vyřešit problém týkající se severokorejského jaderného programu. Stejně jako v předchozí části zde budu zkoumat, zda v zahraniční politice I Mjonk-baka lze nalézt některé z myšlenek či idejí Sunhine Policy a zda se mu za jeho vlády podařilo

dosáhnout všech cílů, které si předsevzal. (Suh 2009: 4-5). Čtvrtá část se bude věnovat roku 2013 a nově zvolené prezidentce Pak Kun-hje a přístupu její zahraniční politiky vůči KLDR.

Aspekty prezidentských úřadů jednotlivých prezidentů, které budu v práci komparovat, jsou například: míra naplnění prezidenty vytyčených cílů - pokud jde o přístup ke KLDR (např. pokus o dosažení usmíření a spolupráce, překonání izolacionistického přístupu KLDR či nastolení společných rozhovorů), postoj jihokorejské veřejnosti, či postoj vlád jednotlivých jihokorejských prezidentů.

V námi vymezeném časovém období stáli v čele KLDR Kim Čong-il a jeho syn Kim Čong-un (IISS 2012). V práci tedy budu také zkoumat přístupy obou hlavních představitelů KLDR vůči zahraničním politikám jihokorejských prezidentů. Zaměřím se také na to, který z nich byl vůči těmto politikám otevřenější a u kterého z nich se podařilo jihokorejským prezidentům dosáhnout společných rozhovorů a větších ústupků.

Významné milníky v korejsko-korejských vztazích, které do práce zahrnu a o které se zde budu opírat, jsou například rok 2000, kdy proběhl první mezikorejský summit na nejvyšší úrovni, kde byla podepsána Společná deklarace Severu a Jihu. Dále rok 2002, ve kterém propukla 2. jaderná krize a byli svolány šestičlenné rozhovory (Kim 2005: 1-2), dále rok 2004, ve kterém byly tyto rozhovory pozastaveny (Kim 2005: 19). Také rok 2006, ve kterém KLDR provedla 1. jaderný test, nebo rok 2013, kdy proběhl 3. jaderný test (Chance - Kim 2013).

Informace do této práce budu čerpat zejména z odborné literatury na dané téma, jako jsou například knihy „Inter-Korean Relations: Problems and Prospects“ od Samuela S. Kima, „Sunshine in Korea: The South Korean Debate over Policies Toward North Korea“ od autorů Norma D. Levin a Yond Sup Han, „Korea's Twentieth-Century Odyssey“ od Michaela Edsona Robinsona. Ze zpravodajských internetových stránek, nejvíce z Reuters, BBC News a New York Times. Dále také z článků v odborných časopisech, například Foreign Affairs nebo Foreign Policy.

Tyto články budu získávat zejména z internetových databází, jako jsou EBSCO, JSTOR a ProQuest. Zejména informace o posledních dvou prezidentech a o aktuálním dění budu čerpat z internetových zdrojů, zejména z oficiálních stránek KLDK (kcna.co.jp) a oficiálních stránek Jižní Koreje (unikorea.go.kr).

2. ZAHRANIČNÍ POLITIKA KIM TÄ–DŽUNGA A JEHO ADMINISTRATIVY VŮČI KLDR

2.1. Základní rysy politiky Kim Tä-džunga

Prvním prezidentem Jižní Koreje v námi vymezeném časovém období se stal Kim Tä-džung, který prezidentskou funkci zastával od února roku 1998 do února roku 2003. Hlavní myšlenkou jeho zahraniční politiky bylo položení základů pro mírové jednání a prolomení neustálých negativních a nepřátelských akcí a reakcí mezi oběma stranami prostřednictvím mírového soužití (Moon 2000: 5). Po zvolení do čela státu začal plně rozvíjet politiku postupného usmiřování se Severní Koreou. Jeho hlavními cíli bylo vytvoření mírového soužití a zmírnění napětí mezi oběma stranami. Zahraniční politika Kim Tä-džunga a jeho administrativy vůči KLDR byla založena na prvku zapojení. Program nové politiky se od programů prezidentových předchůdců lišil zejména konzistentním přístupem vůči KLDR a vycházel z předpokladu, že pro zlepšení vzájemných vztahů mezi oběma státy je mnohem prospěšnější prosazování vstřícných kroků než dřívější proměnlivá „politika cukru a biče“ (Eckert 2001: 324). Jižní Korea se snažila vůči svému severnímu sousedovi zaujímat tolerantní, velkorysý a trpělivý postoj, díky kterému měla Kimova zahraniční politika získat severokorejskou důvěru. Mírovou cestou měl být odstraněn izolacionistický přístup KLDR, mělo být dosaženo společných rozhovorů a kontaktů nejen mezi Korejemi, ale i na mezinárodní úrovni. Kim také předesílal to, že Jižní Korea nemá v úmyslu absorbovat Severní Koreu, bude se snažit o mezi-korejskou alianci, která se bude postupně vyvíjet do mírového sjednocení. Již ve svém inauguračním projevu prohlásil, že pokud se Severní Korea neuchýlí k vojenské provokaci, zřekne se Jih své staré politiky prosazující sjednocení obou zemí pomocí pohlcení Severu. Začal se tedy vymezovat proti pojmu sjednocení a začal používat nový pojem konstruktivní

zapojení. Tento pojem začal používat zejména z důvodu, že by Severní Korea mohla chápat termín sjednocení právě jako násilný akt pohlcení a měl obavy z nepříjemností, které díky tomu mohly vzniknout (Levin - Han 2002: 10-11). Chtěl tedy poskytnout Severní Koreji příjemné prostředí, které by mohlo rozhodnout o otevřenosti ze strany KLDK a o možných reformách bez pocitu ohrožení (Levin - Han 2002: 10).

Při budování zahraniční politiky bylo důležité zohledňovat hlavní cíl Severní Koreje, a to přežití stávajícího režimu. Jižní Korea tedy svojí zahraniční politiku začala budovat na tomto principu a Kim Tä-džung se zavázal k tomu, že nebude žádným způsobem podporovat kolaps severokorejského režimu. Rozpad severokorejského režimu by totiž mohl ve vzájemných vztazích přinést spíše ztráty než přínosy. Soul pochopil plán Severu na přežití režimu, vytvořil tedy politiku, která chrání národní bezpečnost Jihu a zároveň se snaží přesvědčit Sever k rozšíření styků s vnějším světem. Jižní Korea však stále brala ohled na konfliktní a výbušnou povahu severokorejského režimu. Také si byla vědoma obrovské vojenské síly KLDK, která pro jihokorejskou bezpečnost představovala hmatatelnou hrozbu. Velmi lpěla na zajištění bezpečnosti ve své zemi, a proto tlačila na Severní Koreu, aby se vzdala své strategie, která je založena na ozbrojené provokaci. Požadovala tedy pevný závazek k zachování bezpečnosti prostřednictvím prevence války (Hong 1999).

2.2. Sunshine Policy

Sunshine Policy překládaná jako „sluneční politika“, také známá jako politika angažmá nebo politika usmíření a spolupráce, byla zahraniční politikou prezidenta Kim Tä-džunga a jeho administrativy, kterou uplatňoval vůči Severní Koreji v letech 1998 až 2003. Tento název je inspirován Ezopovou bajkou Severní vítr a slunce (Lee 2010: 3-5). V této bajce se dohaduje slunko a vítr, kdo je silnější. Vyhlídly si tedy

poutníka a řekly si, že kdo ho svleče z kabátu, je silnější. Vítr foukal vši silou, ale poutník si kabát spíše více a více přitahoval k tělu. Začalo tedy slunce, to se na poutníka usmívalo, až mu bylo takové horko, že si kabát sundal. Ponaučení, které z této bajky vychází je, že někdy se dosáhne více přesvědčováním, nežli silou. A toho samého se ve své politice držel i Kim Tã-džung. Jeho politika představovala nový přístup Jižní Koreje vůči Severní a také posun ve vzájemných vztazích. Dosud aplikovanou politikou bylo zadržování Severní Koreje na základě obranného společenství se Spojenými státy (Kim 2003: 1-2). Někteří se také domnívají, že analogie slunečního svitu znamená, že je politika pronikavá a komplexní. Žádné mraky nemohou neustále blokovat pronikání slunce (Moon 2000: 7).

Sunshine Policy byla ovlivněna řadou aspektů. Za prvé se na jejím vzniku odrážel dopad globálních změn na Korejském poloostrově, které se zde objevily zejména po rozpadu východního bloku v roce 1989. Soul si uvědomil, že zachování nepřátelského postoje by bylo nepříznivé pro obě strany. Za druhé je tato politika v určitém směru v podstatě pokračováním do té doby roztržitých snah předchozích administrativ o usmíření (Chae 2002: 3). Jak si můžeme ukázat na následující chronologii, pokračuje Sunshine Policy ve snahách o usmíření a spolupráci. Například rok 1971, kdy začal první cyklus sedmi jednání, která střídavě probíhala v Pchjongjangu a Soulu, nebo o dva roky později, kdy společné rozhovory kulminovaly. Rok 1982, kdy byl uskutečněn návrh na realizaci 20 pilotních projektů mezi Jižní a Severní Koreou. Od září 1984 do února 1986 proběhl druhý cyklus rozhovorů, jednalo se o vlnu kontaktů a výměn. V roce 1989 Korejské národní společenství oznámilo vydání sjednocovací formule. Následovala dohoda a společné prohlášení o odstranění jaderných zbraní z Korejského poloostrova z roku 1992. Nebo rok 1994, kdy se obě strany dohodly na budoucí realizaci společného mezi-korejského summitu (Kim 2007: 71-72).

2.2.1. Základní principy Sunshine Policy

Tato politika sledovala dva hlavní cíle, a to vytvoření mírového soužití na Korejském poloostrově a zmírnění napětí mezi oběma stranami. Byla vybudována na základě čtyř principů. Autoři se v počtu principů liší, někteří uvádějí pouze tři a někteří dokonce pět. Nejčastěji jsem se však setkala se čtyřmi, a to: nevstřebání Severní Koreje v procesu sjednocení, odmítání jakékoliv ozbrojené provokace, princip reciprocity a oddělení ekonomiky od politiky (Chae 2002: 3-4).

Prvním principem bylo nevstřebání Severní Koreje v procesu sjednocení, o kterém jsem se zmiňovala již výše. Tento princip jasně uvádí, že Jižní Korea nebude mít v úmyslu absorbovat Severní Koreu, ani nebude mít žádnou snahu podporovat kolaps jejího režimu. Jižní Korea neměla v úmyslu Severní Koreu jakkoliv poškodit, nebo jí ublížit. Snažila se nastolit tolerantní a mírové jednání, které mělo vést ke společným rozhovorům a spolupráci. Jižní Korea musela tedy zbavit Severní Koreu podezřívavých myšlenek ohledně jihokorejských úmyslů a přesvědčit ji, že jejich zájmy jsou nenásilné (Chae 2002: 5).

Druhým principem byla netolerance jakékoliv ozbrojené provokace podkopávající mír. Jižní Korea demonstruje pevný závazek k zachování národní bezpečnosti prostřednictvím prevence války a uvádí, že pokud bude Severní Korea iniciovat jakékoliv ozbrojené provokace, Jih proti nim musí přijmout nezbytná opatření. Tímto se snažila o změnu severokorejské strategie, která je založena na ozbrojené provokaci („ibidem“: 5).

Třetím principem byla zásada reciprocity. To znamená, že místo prosazování jednostranného zájmu, by obě strany měly usilovat o porozumění, vzájemně respektovat své postavení a podporovat vzájemné výhody. Tento princip měl přinést užitek ze spolupráce jak Severní, tak i Jižní Koreji. Severní Korea by neměla zaujímat pasivní postoj a snaze Jižní Koreje o zlepšení vzájemných vztahů by měla vyjít vstříc. Vyplývá

tedy také z předpokladu Jižní Koreje, že vůči ní bude severokorejská politika přátelská. Tento princip byl však díky neúspěchům pozměněn na takzvaný princip flexibilní reciprocity (Sung 2012: 252-253). Ta se od reciprocity lišila tím, že nestála na takzvaném okamžitém systému brát a dávat. Vláda Kim Tě-džunga nelpěla na systému hry s nulovým součtem. Tato vláda tedy nelpěla na okamžitém oplácení ze strany Severní Koreje (Sung 2012: 262).

Čtvrtým principem byla zásada oddělení ekonomiky od politiky. Tedy zdůrazňovala, že ekonomické výměny a spolupráce by měly být sledovány samostatně. Nemělo tedy docházet k podmiňování politických cílů ekonomickou pomocí jdoucí do KLDR (Levin-Han 2002: 16).

2.2.2. Zásady Sunshine Policy

Zahraniční, ale i veřejné politiky jsou nástrojem pro dosažení některých vnitrostátních zájmů. Dosažení těchto zájmů tedy slouží jako základ pro formulování jednotlivých politik. U Sunshine Policy můžeme uvést těchto pět hlavních zásad k dosažení zájmů (Moon 2000: 12).

Prvním je rezolutní odmítání války, nebo jakéhokoliv vojenského konfliktu na Korejském poloostrově. Prezident opakovaně upozorňoval na to, že válku nemůže tolerovat, že je neospravedlnitelná a že se jí musí zabránit za každou cenu. Upozorňoval na to, že válka může zničit vše, čeho se podaří dosáhnout (Chae 2002: 5). Také vyzýval k odstranění zbraní hromadného ničení, včetně jaderných, biologických a chemických. Prezident Kim Tě-džung se řídil třemi principy míru, mezi které patřilo mírové soužití, klidná výměna a mírové sjednocení. Mírového soužití mělo být dosaženo vybudováním mírového prostředí pomocí ukončení nepřátelských vztahů a snížením zbrojení. Klidná výměna měla být spoluprací na poli politickém, sociálním, kulturním, hospodářském a humanitárním. Mírového sjednocení mělo být dosaženo bez známek absorpce, manipulací, nebo fyzické síly. Jak jsme se mohli dočíst výše,

v otázce bezpečnosti byl prezident neoblomný a kladl na ni velký důraz (Moon 2000: 12-13).

Druhá zásada se vztahuje ke konceptu sjednocení. Kim Tä-džung si kladl za cíl vytvořit de facto, nebo kvazi sjednocení. V tomto sjednocení bude bezproblémová výměna zboží, služeb a pracovníků. Toto sjednocení však nemělo být vnímáno jako věčný stav, Kim Tä-džung si proces sjednocení rozdělil na tři fáze a tato fáze je pouze první z nich. První fáze měla trvat deset let a měla být postupnou přípravou na vznik konfederativní republiky, ve které si obě strany zachovají svrchovanost. Tato fáze měla být schválena veřejností prostřednictvím referenda. Druhá fáze zahrnovala formu federálního systému, složeného z federace a dvou místních samospráv. V této fázi by se obě země vzdaly své svrchovanosti. Třetí fáze by již byla úplným sjednocením na základě jednoho národa, jednoho státu a jedné vlády. Tohoto sjednocení mělo být dosaženo na základě demokracie a společného ekonomického trhu. Sunshine Policy předpokládala na rozdíl od předchozích politik, že sjednocení bude dlouhodobý a poklidný proces („ibidem“ 2000:14-15).

Třetí zásadou je očekávání, že politika angažovanosti může přinést změny v Severní Koreji. Tyto změny se mohou týkat jak politiky, vlády, režimu, systému, státní suverenity, tak i obyvatelstva. Kim nemá v úmyslu zničit severokorejskou vládu. Sunshine Policy předpokládá, že zvyšující se frekvence spolupráce a výměn může spontánně docílit reform v Severní Koreji, čímž se docílí také mírového soužití. Ke změně Severní Koreje by mělo tedy dojít postupně („ibidem“ 2000: 15-16).

Čtvrtou zásadou je zvládání korejských problémů a vnějšího bezpečnostního prostředí. Sunshine Policy připouští důležitost čtyř hlavních mocností obklopujících Korejský poloostrov. Vláda Kim Tä-džunga se domnívá, že pomocí nové politiky může změnit chování těchto čtyř mocností vůči KLDK a to včetně USA. Snaží se dosáhnout pěti elementů: zlepšení korejsko-korejských vztahů, normalizování vztahů Severní Koreje a USA, normalizování vztahů Severní Koreje a Japonska,

pomoci začlenit Severní Koreu do mezinárodního prostředí a prevence šíření zbraní hromadného ničení a vyměnit dohodu o příměří za mírovou smlouvu. Jsou zde také snahy ukázat, že Jižní Korea je prostředníkem v normalizaci vztahů KLR, Spojených států a Japonska v přílivu zahraniční pomoci do Severní Koreje (Moon 2000: 16-17).

Pátou zásadou bylo dosažení domácího konsensu a politické podpory Sunshine Policy oběma hlavními politickými stranami. Prezident Kim se domníval, že získat podporu své politiky oběma politickými stranami není nemožné, i když je velmi obtížné navázat oboustrannou podporu domácích a veřejných politik. Podle něj politiky dřívějších prezidentů nedokázaly vyhrát podporu veřejnosti zejména proto, že jejich domácí politika špatně zacházela s veřejností, nebo své občany politicky zneužívala. Domníval se, že si lidé uvědomí, že Sunshine Policy je jediná možná varianta a není možná jiná alternativa (Chae 2002: 12-13).

2.3. Korejsko-korejské vztahy 1998-2000

„Sluneční politika“ zpočátku byla ostře kritizována opoziční Velkou národní stranou i koaličními stranami. Mnoho příznivců neměla ani u jihokorejské veřejnosti. Prezident Kim Tä-džung byl obviňován ze zanedbávání národní bezpečnosti a z podpory nepřítele. Ke změně vnímání politiky ze strany společnosti a k růstu podpory Sunshine Policy došlo v roce 1999 po červnovém korejsko-korejském konfliktu. V tomto roce došlo mezi Severní a Jižní Koreou k nejvážnějšímu konfliktu devadesátých let. Severokorejská válečná plavidla narušila takzvanou námořní hraniční linii, kterou KLR neuznává. Plavidla KLR zahájila palbu, kterou Jihokorejci opětovali, jedno plavidlo KLR bylo potopeno a pět dalších těžce poškozeno (Eckert 2001: 320-321). Tím Kim Tä-džung prokázal, že není ochoten tolerovat jakékoliv vojenské provokace. Tímto krokem utlumil veřejnou kritiku a posílil svojí pozici v Jižní Koreji. V celém tomto období byla veřejná kritika poměrně zdrženlivá, i když vždy

existovala a v některých oblastech byla silná, nebyla dost silná na to, aby výrazně ovlivnila směr vládní politiky. Zdůraznil však také, že bude nadále usilovat o aktivní spolupráci, pokud Pchjongjang ukáže pozitivní postoj (Levin-Han 2002: 45).

K dalšímu konfliktu v roce 1999 došlo na východní straně poloostrova. Jihokorejská občanka, která se účastnila turistické výpravy na horu Kumgang, byla zatčena orgány KLDR za to, že údajně přemlouvala průvodkyni k útěku z KLDR. Žena byla propuštěna až po oznámení okamžitého zrušení všech plánovaných výprav a diplomatických jednání. Ty byly po několika dnech opět obnoveny. Turistické výpravy z Jižní Koreje byly pro KLDR zdrojem deviz. Firma Hyundai výrazně přispěla k jejich zahájení v roce 1998 a výpravy znamenaly určitý pokrok ve vzájemných vztazích (Eckert 2001: 221).

Rok 1998 znamenal pokrok i ve vztazích mezi KLDR a USA. Téhož roku byla vypuštěna cvičná severokorejská balistická raketa Tápchodong-I, která zvýšila zájem USA a Japonska o inspekci podzemního jaderného zařízení KLDR (Carpenter 2004: 52-53). Ta po čtyřech kolech jednání s inspekcí souhlasila a pozastavila i přípravy na vypuštění balistické rakety Tápchodong-II výměnou za dodávku 600 tisíc tun potravin a 100 tisíc tun sadbových brambor. V květnu 1999 proběhla po poskytnutí dalších 400 tisíc tun potravinové pomoci jednorázová inspekce, američtí experti však našli jen prázdné chodby (Eckert 2001: 320-321). V oficiální správě američtí odborníci prohlásili, že jsou s výsledky spokojeni a věří, že neexistuje žádný faktický důkaz, že by v této lokalitě byl jaderný arsenál (Carpenter 2004: 55).¹

Rok 1999 tedy znamenal další růst vzájemné kulturní výměny a ekonomické spolupráce. Ekonomická spolupráce mezi oběma státy se

¹ Jen v roce 1999 poskytly USA potravinovou pomoc v přibližné hodnotě 160 milionů dolarů, to činilo přes 84% celkové pomoci, kterou organizovala OSN (Eckert 2001: 323).

V březnu roku 1999 se zintenzivnily vztahy KLDR s Ruskem a Čínou. Zástupci Ruska a KLDR uzavřeli novou Smlouvu o přátelství, sousedských vztazích a spolupráci. Tato smlouva nahradila smlouvu, která vypršela v roce 1996. S Čínou byla potvrzena neměnnost Smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci z roku 1961 (Eckert 2001: 323).

oproti roku 1998 zvýšila a objem vzájemného obchodu přesáhl hodnotu 330 milionů dolarů. Také společná výroba založená na jihokorejských finančních prostředcích a severokorejské pracovní síle se zvýšila o necelých 20%. Koncem 90. let se společné podniky začaly orientovat místo tradiční výroby obuvi a textilu také na výrobu elektroniky (Eckert 2001: 325). V prosinci 1999 byla také podepsána dohoda o výstavbě jaderných elektráren v KLTR mezi Korejskou elektrárenskou společností a Organizací pro rozvoj energetiky na Korejském poloostrově (KEDO) (Eckert 2001: 325).²

Jak můžeme v ukázkách vidět, na začátku působení Sunshine Policy se toho mezi oběma státy dělo mnoho. Podařilo se navázat společné rozhovory KLTR jak s Jižní Koreou, tak i například s USA, Ruskem nebo Čínou. Severní Korea za to vždy ale požadovala značnou finanční, nebo potravinovou odměnu. Díky těmto odměnám na začátku roku 2000 začíná severokorejská ekonomika vykazovat známky oživení (Levin-Han 2002: 45-46). Kim Tä-džungova vláda také přinesla pokrok v korejsko-korejských vztazích v oblasti sociální a kulturní výměny. Výměny se týkaly zejména náboženských skupin, civilních skupin a nevládních organizací. Významným okamžikem byla účast severokorejských sportovců a jejich fanoušků na Asijských hrách, kde při slavnostním zahájení pochodovali zástupci Severní a Jižní Koreje bok po boku (Chae 2002: 6-8).

I přes umírněné diskuse a jednání čelil prezident značným problémům s dalším vývojem jeho politického programu, jak v Národním shromáždění, tak i ve své vládní koalici. Na začátku roku 2000 tedy začal hledat způsoby, jak změnit základní podmínky své politiky. Změnou bylo vytvoření nové politické strany, což znamenalo významný zlom

² KEDO je organizace, která vznikla v roce 1995, poté co v říjnu 1994 USA a KLTR podepsaly dohodnutý rámec, podle kterého KLTR měla zmrazit a poté demontovat svůj jaderný program. Na oplátku USA souhlasila s financováním a vystavěním dvou lehkovodních reaktorů (LWR-light-watter reactors), které poskytnou KLTR alternativní zdroj energie v podobě 500 000 metrických tun těžkého topného oleje ročně pro výrobu elektřiny. V březnu 1995 byla USA, Jižní Koreou a Japonskem podepsána rámcová smlouva o zřízení KEDO (KEDO 2014).

v jihokorejské politice a také ve veřejné debatě. Tato strana se jmenovala Demokratická strana nového tisíciletí (DSNT). Tento krok udělal zejména kvůli odhodlání překonat problémy na domácí politické scéně. 19. Ledna 2000 byla nová strana slavnostně představena a Kim sdělil svůj plán na uskutečnění korejsko-korejského summitu. Rozhodl se poslat Severní Koreji veřejný signál bez jakékoliv provokace. Jako neutrální místo si vybral Berlín, hlavní město sjednoceného Německa a 9. března tam přednesl svůj projev. Zde představil novou sadu návrhů pro Severní Koreu. Za prvé bude jihokorejská vláda podporovat zotavení severokorejské ekonomiky. Za druhé posílit společné úsilí o ukončení studené války na korejském poloostrově. Za třetí chtěl uspořádat setkání rodin rozdělených válkou a za čtvrté chtěl otevřený politický dialog a řešení zbývajících problémů. Po tomto projevu se kontakty mezi Korejemi zintenzivnily (Kirk 2009: 155-157).

V roce 2000 dospěli po dlouhých jednáních v Šanghaji představitelé KLDK a Jižní Koreje k dohodě o datu vrcholného summitu Kim Čong-ila a Kim Tä-džunga mezi 12. a 14. červnem 2000. 13. června se summit v Pchjongjangu uskutečnil a šlo o první schůzku hlav těchto dvou rozdělených států. Tento summit byl vrcholným okamžikem Sunshine Policy (Eckert 2001: 325).

2.4. Summit 2000

Summit měl tři hlavní úkoly: a) dláždit cestu k řešení základních bezpečnostních hrozeb a podpoře mírového soužití; b) budovat vzájemnou důvěru prostřednictvím hospodářské spolupráce a c) poskytovat kontaktní místo pro plány sjednocení.

Atmosféra na summitu byla zcela rozdílná od dřívější, která mezi oběma státy panovala (Moon 2000: 22-23).

Nejvýznamnějším výsledkem summitu bylo podepsání společného prohlášení z 15. června. Prohlášení se skládalo z pěti položek, první z nich uvádí, že se Severní a Jižní Korea dohodly vyřešit otázky nezávislého sjednocení. Druhá položka se týkala toho, jakou formu státního zřízení by po sjednocení vytvořily. Třetí bod se zabýval setkáním rodin rozdělených válkou, uvádí, že se dohodly, že urychleně vyřeší problém výměnných pobytů mezi oddělenými rodinnými příslušníky. Čtvrtou položkou je stanoveno, že se Jižní a Severní Korea dohodly na konsolidaci vzájemné důvěry prostřednictvím národního hospodářství, občanské, kulturní, sportovní a environmentální výměny. V pátém bodě se Jižní a Severní Korea dohodly na rychlé realizaci výše dohodnutých dohod a udržení vzájemného dialogu (Moon 2000: 22-23).

Viditelnou snahou o dosahování předsevzatých snah bylo setkání příslušníků odloučených rodin. Bylo provedeno vyhledávání členů oddělených rodin, zjištěny adresy rodinných příslušníků, byly vyměněny dopisy a uskutečnilo se i samotné setkání rozdělených rodin (Levin-Han 2002: 55).

Summit a přijetí společného prohlášení nejsou však konec korejské otázky. Je to spíše začátek cesty k mírovému soužití. Představuje však průlom v korejsko-korejských vztazích. Obě země vstoupily do éry smíření, výměny a spolupráce. Nadšení ze summitu však opadlo po tom, co vzešel na povrch skandál známý jako „peníze pro summit“. Prezident Kim Tä-džung při odchodu ze své funkce přiznal, že si je vědom nelegální platby pro Severní Koreu od skupiny Hyundai ve výši 500 milionů dolarů. Ta se proti tomuto tvrzení postavila a tvrdila, že byla součástí obchodní výměny. Tato platba byla označena za úplatek k tomu, aby se summit mezi oběma korejskými vůdci uskutečnil. Prezident převzal za tuto situaci plnou odpovědnost. Doufal však, že lidé pochopí tento krok a že budou věřit tomu, že ho udělal jen pro jihokorejský národní zájem (Kihl 2005: 8).

V jedné ze svých kampaní z roku 1997 se Kim Tä-džung tvrdě postavil proti politické korupci. Je tedy zřejmé, že tento skandál udělal

tvrdou ránu jeho politice, která do té doby působila jako velmi čistá a podkopal důvěru v jeho Sunshine Policy (Kihl 2005: 8-9).

2.5. Ekonomické vztahy

Kim Tä-džung ve své zahraniční politice podporoval mezi-korejské výměny a spolupráce. Během pěti let jeho vlády navštívilo Severní Koreu mnoho jihokorejských turistů, jejich celkový počet činil 514243. V této době také proběhlo několik korejsko-korejských rozhovorů na vysoké úrovni, jak na půdě politické, ekonomické, humanitární, sociální nebo armádní. V roce 1998 jich proběhlo 5, v roce 1999 již 8, v roce 2000 jich bylo 27, v roce 2001 opět 8 a v roce 2002 jich proběhlo 32 (Ministry of Unification 2012). Za vlády Kim Tä-džunga výše poskytované pomoci neustále vzrůstala, a to jak na vládní, tak na civilní úrovni. Pomoc zahrnovala dodávky potravin, zdravotnického materiálu, podporu vzdělávání a podporu zemědělství, například v podobě výsadbových brambor. V roce 1998 činila tato částka necelých 32 milionů dolarů, v roce 1999 již necelých 47 milionů dolarů a v roce 2001 již 125,5 milionu dolarů. Severní Korea prostřednictvím mezi-korejského obchodu s ohledem na celkový objem jejího zahraničního obchodu vydělala velké množství zahraniční měny (Yoo 2011).

2.6. Postoj veřejnosti

Jaký postoj zaujala Severní Korea vůči politice Kim Tä-džunga? Severokorejci o Sunshine Policy mluvili jako o slunečním svitu, který spálí jejich kůži přes oděv, z toho je jasně vidět, že jejich postoj nebyl příliš otevřený a k nové politice byli skeptičtí. Pchjongjang vyjádřil nepřátelský postoj v úmyslu změnit Severní Koreu. Domnívali se, že se je Soul snaží předstihnout a pod záminkou Sunshine Policy odzbrojit. Program

Sunshine Policy vnímali jako konfrontační se snahou o otevření KLDR a jeho následného pohlcení (Eckert 2000: 324). Nejvíce vystupovali proti zásadě reciprocit. Nelíbilo se jim, že tuto zásadu Jihokorejci označovali jako nový rámec, nebo základní princip v korejsko-korejských vztazích, i když se u jiných států používal běžně. Naplno si však uvědomovali své finanční problémy a nutnou potřebu ekonomické pomoci, která se jim z Jižní Koreje mohla dostávat. Kladli důraz na to, zda vztahy s Jižní Koreou zahrnují ekonomickou podporu a zajištění bezpečnosti (Chae 2002: 9-10).

Prezident Kim je stále snad nejznámějším jihokorejským prezidentem mimo Jižní Koreu. Jeho zásluhy na zlepšení mezi-korejských vztahů jsou samozřejmě nejvíce přičítány korejsko-korejskému summitu, který proběhl v červnu 2000 a velkou měrou mu právě on přispěl k získání Nobelovy ceny za mír téhož roku v prosinci. Mimo Korejský poloostrov bude vždy symbolem usmíření obou Korejí, o které tak usiloval. I pro mnoho Jihokorejců, symbolizuje zásadní pokrok v mezi-korejských vztazích směrem ke sjednocení, po kterém toužili Korejci již od rozdělení v roce 1945. Vždy zde převažoval pocit kolektivní korejské identity – jeden národ, jeden jazyk, jedna etnická příslušnost a jedna kultura (Lee 2010). Avšak mnoho Jihokorejců bylo vůči působení Sunshine Policy skeptických a domnívali se, že se změnilo jen málo. Důkazem bylo to, že se Severokorejská komunistická strana nadále držela toho, že největším cílem strany je postupná komunizace celého poloostrova, tedy i Jižní Koreje a její představitelé se také domnívali, že je důležité osvobodit Jižní Koreu od amerického imperialismu (Kim 2006: 52).

Od roku 2001 vzájemné vztahy začaly stagnovat, společné rozhovory a setkání se odkládaly na neurčito. Přes všechny ideály měla praxe Sunshine Policy smíšené výsledky. Za poslední dva roky jejího působení nedošlo k žádným výrazným změnám ve snižování napětí,

budování důvěry a míru nedošlo (Chae 2002: 10-11). Summit mezi nejvyššími představiteli obou zemí v roce 2000 byl jen jednorázovou záležitostí, protože jejich vzájemné návštěvy, na kterých se s Kim Čong-ilem dohodli, nebyly uskutečněny (Kang 2003: 7-8).³

³ KEDO v listopadu 2002, poté co se dozvěděla o programu KLDR na obohacování uranu, se rozhodla přerušit dodávku těžkého ropného oleje do KLDR. V listopadu 2003 po oznámení, že KLDR nesplnila podmínky nezbytné pro pokračování výstavby LWR, tuto výstavbu pozastavila na jeden rok. Projekt nadále pokračoval od roku 2004, v listopadu 2005 opět projekt přerušila a oficiálně byl projekt ukončen v polovině roku 2006 (KEDO 2014).

3. ZAHRANIČNÍ POLITIKA RO MU-HJONA A JEHO ADMINISTRATIVY VŮČI KLDR

3.1. Základní rysy politiky Ro Mu-hjona

19. prosince 2002 proběhly nové prezidentské volby, ve kterých Kim Tä-džung svůj post neobhájil a novým prezidentem se stal Ro Mu-hjon, který vykonával tuto funkci od 25. února 2003 do 23. února 2008. Zastával názor, že pro existenci a prosperitu národa je Sunshine Policy nezbytně nutná. Navázal tedy na svého předchůdce a snažil se pokračovat v usmiřování s KLDR. Jeho zahraniční politika byla nazývána Politika pro mír a prosperitu. Tato politika se měla držet obecného rámce Sunhine Policy. Také měla být více založená na národním konsensu a spolupráci obou hlavních politických stran. Podle jeho názoru byly tyto dvě oblasti předchozí administrativou zanedbávány (NCNK 2011: 2-4).

Již ve své prezidentské kampani se distancoval od skandálu „peníze pro summit“ a do své politiky zapojil boj proti vládní korupci. V korejsko-korejských vztazích sliboval i nadále se angažovat a pomáhat KLDR. Stejně jako jeho předchůdce byl vůči KLDR otevřený. Také byl zcela proti jakémukoliv ozbrojenému konfliktu, nebo provokaci a ani nechtěl zapůsobit kolaps severokorejského režimu. Domníval se, že mírové cesty je možno dosáhnout pouze prostřednictvím dialogu. Také slíbil spolupráci mezi Washingtonem a Soulem, aby vyřešil jaderný problém na severu. Vyjádřil, že by Spojené státy měly nadále být spojencem Jižní Koreje a jejich armáda by nadále měla posilovat bezpečnost Jihu (Kihl 2005: 13-14).

Ve svém inauguračním projevu upozornil na závažný problém se Severokorejským jaderným programem, oznámil, že si Severní Korea má vybrat mezi svými jadernými zbraněmi a zajištěním ekonomické pomoci a zachováním svého politického režimu (Kang 2003: 3-5).

První rok nebyl pro Ro Mu-hjona tak hladký a úspěšný, jako pro jeho předchůdce Kim Tã-džunga, nebo Kim Jong-sama. Již v září 2003 oznámil, že brzy opustí vládnoucí stranu. Strana se poté rozdělila na dva tábory, na ty loajální k Ro Mu-hjonovi a na ty podporující zakladatele strany Kim Tã-džunga. On sám cítil, že v něj není vkládána moc velká důvěra, a proto chtěl uspořádat národní referendum, ve kterém by se hlasovalo o tom, zda má dál vládnout, nebo odstoupit. Hlasování se nakonec neuskutečnilo a opozice chápala tento krok jen jako získání sympatií voličů (Kihl 2005: 3).

3.2. Politika pro mír a prosperitu

Politika pro mír a prosperitu stála na třech institucionálních opatřeních, která řešila severokorejskou jadernou krizi. Zaprvé měla vláda podporovat pravidelné rozhovory mezi hlavními představiteli a šéfy obrany obou zemí za účelem omezení severokorejského jaderného programu. Zadruhé šlo o rozšíření korejsko-korejské spolupráce a výměnných programů, včetně důvěry ve vojenských otázkách. Třetí opatření se zabývalo nahrazením současné dohody o příměří s prohlášením o míru (Kang 2003: 5-6).

Politika pro mír a prosperitu na rozdíl od Sunshine Policy, která se zaměřila zejména na vztahy na Korejském poloostrově, kladla důraz na dosažení prosperity v celé severovýchodní Asii (Kang 2003: 6).

Tato politika byla založena na čtyřech základních principech: a) dialog jako pomoc k řešení všech zbývajících nevyřešených otázek; b) budování vzájemné důvěry a zachování vzájemnosti; c) přímá účast na podpoře mezinárodní spolupráce; d) rozšíření účasti občanů (Kang 2003: 5-6).

Administrativa prezidenta Ro Mu-hjona se domnívala, že zásadní význam pro zmírnění napětí na Korejském poloostrově má smíření a vzájemná spolupráce. A tak na rozdíl od USA, které kladly primární důraz

na mírové řešení severokorejské jaderné otázky, Roova administrativa se snažila podporovat korejsko-korejskou hospodářskou spolupráci. Podporovala tři hlavní ekonomické projekty. Výstavbu průmyslového komplexu Kaesong, propojení dvou klíčových železničních tratí mezi Severní a Jižní Koreou a rozvoj cestovního ruchu v Mount Kumgang (Kim 2006: 39).

Prezident Ro Mu-hjon sestavil patnáct závazků své politiky, díky kterým mělo být dosaženo sjednocení, které pro něho bylo nevyhnutelnou skutečností. Bylo jen na přístupu Jižní Koreje vůči Severní Koreji, jak dlouho to bude trvat. Když Jižní Korea přijme trpělivý přístup a bude KLDK podávat požadovanou pomoc, bude sjednocení dosaženo rychleji (Kang 2003: 6). Bylo to těchto patnáct závazků: a) normalizace mezi-korejských vztahů; b) institucionalizace mezi-korejského dialogu na všech úrovních; c) uzavření mírové dohody; d) řešení problematiky zbraní hromadného ničení; e) docílení vojenské důvěry a odzbrojení; f) tvorba demilitarizované zóny; g) řešení problému odloučených rodin; h) vytvoření plánu na mezi-korejské hospodářské společenství; ch) zřízení mezi-korejské ekonomické zóny; i) podpora Severní Koreje; j) mezinárodní spolupráce; k) budování vzájemné důvěry; l) získání podpory od veřejnosti; m) dosažení sociálních a kulturních výměn; n) spolupráce v oblasti životního prostředí (Kang 2003: 7).

3.3. Korejsko-korejské vztahy 2002-2008

Těmito patnácti základními body Politiky pro mír a prosperitu chtěl posílit základní rámec a cíle politiky jeho předchůdce Kim Tä-džunga. Ro Mu-hjon rozšířil tento program a chtěl zavést éru míru a prosperity v celé severovýchodní Asii (Kang 2003: 6). Rozhodl se například rozšířit humanitární pomoc z potravin a hnojiv i na potřebné léky. Celková výše podpory Severu přesáhla výše stanovené jeho předchůdci v letech 1995-2002 (Kim 2006: 49). Roova politika již od začátku musela čelit několika

událostem, které ji potlačovaly ve vývoji. Hlavní z nich bylo propuknutí druhé jaderné krize v roce 2002, kterou Jih v žádném případě nechtěl tolerovat.⁴ Tato krize měla být vyřešena mírovou cestou pomocí dialogu. V říjnu 2002 vyšlo najevo, že Severokorejci pokračují tajně ve vývoji svého jaderného programu. Severokorejský jaderný program zvýšil napětí mezi Severní Koreou a Spojenými státy. Díky tomu, že USA tvrdě bojuje proti terorismu, zbráním hromadného ničení a jaderným zbráním, vyvíjel severokorejský jaderný program značný tlak i na alianci Jižní Koreje a USA. V roce 2001 nakoupila Severní Korea velké množství komponentů a materiálů obohacených uranem. Bývalý jihokorejský důstojník poukázal na to, že peněžní odměna, kterou poskytla vláda Kim Tě-džunga za uspořádání summitu v roce 2000, byla použita právě na koupi klíčových komponentů na výrobu jaderných zbraní (Kim 2005: 11).

I přes jadernou krizi pokračovaly společné rozhovory až do července 2004, kdy došlo ke zhoršení vzájemných vztahů, zejména kvůli zrušení kondolenční návštěvy jihokorejských zástupců na desátém výročí smrti Kim Ir-sena. Dalším, co přispělo ke zhoršení vztahů, byla otázka severokorejských uprchlíků. Tito uprchlíci utíkali napříč jihovýchodní Asií do Jižní Koreje, kde jim poté bylo automaticky uděleno občanství a poskytnuta finanční podpora (Ministry of Unification 2005).

K vyřešení jaderné krize byly v srpnu 2003 svolány Šestistranné rozhovory (Six Party Talks, SPT) v Pekingu. Tyto rozhovory probíhaly mezi Jižní Koreou, Severní Koreou, Čínou, Ruskem, Japonskem a USA. Zástupci zemí se zde dohodli na šesti bodech týkajících se společného porozumění, mírového řešení krizí a odstranění jaderných zbraní z poloostrova. Další dvě kola rozhovorů proběhla o rok později v únoru. Třetí kolo se konalo v červnu 2004, všechny strany zde prokázaly politickou vůli k urychlení procesu dialogu a usilovaly o konečné mírové urovnání problému. Čtvrté kolo se uskutečnilo v roce 2005, kde se KLDK zavázala k odstranění všech jaderných zbraní a stávajících jaderných

⁴ První jaderná krize proběhla v roce 1993.

programů a USA potvrdily, že na území Korejského poloostrova nemají žádné nukleární zbraně a nechtějí KLDR jakkoliv ohrozit (Shimotoma 2005: 13-17). Nadále se tyto rozhovory v nepravidelných intervalech uskutečňovaly až do roku 2008, poté začaly stagnovat. Na mrtvém bodě zůstaly šestistranné rozhovory zejména kvůli otázce ověřování jaderné činnosti KLDR a podílu, který na tom má. Problematickým bodem bylo umožnění inspekce a odběr vzorků, s kterými Severní Korea nesouhlasila. Zástupci Spojených států tvrdily, že od Severní Koreje dostali ústní slib, proti tomu se Severokorejci postavili (Kim 2009). Tyto rozdílné názory poté vedly ke krachu šestistranných rozhovorů. Hlavním úkolem bylo urovnat spory diplomatickou cestou a dosáhnout jaderného odzbrojení Severní Koreje (Kim 2012)

V roce 2006 byly korejsko-korejské vztahy vystaveny dalšímu vážnému problému. Severní Korea v létě tohoto roku provedla test sedmi raket včetně dálkové balistické střely, Tápchodong II. Tato akce byla veřejně odsouzena všemi pěti státy, které se Severní Koreou vedly Šestistranné rozhovory. 15. července Rada bezpečnosti OSN jednomyslně schválila rezoluci odsuzující Severní Koreu za zkušební odpálení sedmi raket. Japonsko po tomto testu Severní Koreje, zakázalo vstup severokorejských lodí do japonských přístavů. Čína, severokorejský spojenec, zmrazila v čínské bance severokorejská aktiva. Jihokorejská vláda kritizovala severokorejské chování. Na mezi-korejském ministerském setkání odmítli zástupci Severní Koreje projednat všechny otázky týkající se raket a jaderného testu. Jižní Korea v reakci na tyto události dočasně přerušila dodávku potravin a hnojiv. Byly sníženy i investice do společných projektů, avšak k úplnému zastavení nedošlo (Kim 2006: 47-48).

3.4. Summit 2007

V říjnu 2007 proběhl druhý korejsko-korejský summit v Pchjongjangu. Setkali se zde hlavní představitelé obou zemí, tedy Kim Čong-il a Ro Mu-hjon. Prohlášení, které bylo na summitu podepsáno, obsahovalo řadu konkrétních projektů, které by mohly budovat užší ekonomické a bezpečnostní vazby mezi Korejemi. Například vybudování ekonomické zóny v Hä-džu, přístavním městě na jihozápadě KLTR a vytvoření společné rybolovné oblasti. Přestavění železničních tratí spojujících Kesong a Sinuidžu, severokorejská města na hranicích Číny, nebo vybudování komplexu na stavbu lodí v Nampo. Tyto projekty jsou v souladu s dlouhodobými cíli Jižní Koreje na snížení ekonomických rozdílů mezi Korejemi a nezbytný krok k přiblížení sjednocení (Onishi 2007).

Na summitu obě strany potvrdily platnost společného prohlášení z 15. června a dohodly se na naplnění všech jejích bodů. Vedly zde otevřené diskuze o otázkách týkajících se realizace pokroku korejsko-korejských vztahů, dosažení míru na poloostrově, společnou prosperitu korejského lidu a sjednocení Koreje (Onishi 2007). Byla vytvořena deklaráce 4. října. Společně se dohodli na 8 bodech, rozšiřujících společné prohlášení z 15. června. Prvním z nich bylo, že Jižní a Severní Korea budou nadále aktivně dodržovat zásady společného prohlášení a budou pracovat na řešení problému sjednocení v souladu s tímto prohlášením. Za druhé se rozhodli transformovat korejsko-korejské vztahy na základě vzájemného respektu, důvěry a porozumění a překonávat rozdíly v ideologii a politickém systému. Za třetí se rozhodli úzce spolupracovat na ukončení vojenského nepřátelství, zmírnit napětí a zajistit mír. Za čtvrté chtějí obě země ukončit stávající stav příměří a chtějí vybudovat trvalý mírový režim. Za páté se dohodly na dalším rozšiřování a rozvíjení projektů mezi-korejské hospodářské spolupráce. Za šesté bylo dohodnuto posílení výměny a spolupráce v oblasti vzdělání,

vědy a techniky, kultury, jazyka a umění. Za sedmé společná podpora humanitární spolupráce a za osmé podpora zájmů korejského lidu (USIP 2007: 1-4).

3.5. Ekonomické vztahy

Ro Mu-hjonova vláda se domnívala, že prostřednictvím hospodářské spolupráce dosáhnou zmírnění napětí a stabilizace míru na Korejském poloostrově. Za vlády Ro Mu-hjona zaznamenala ekonomická spolupráce mezi Jižní a Severní Koreou velký pokrok. Objem korejsko-korejského obchodu z roku 2004 vzrostl z 697 milionů dolarů na 1 bilion dolarů v roce 2005. Zvýšila se také hospodářská a humanitární pomoc. V roce 2003 činila 1, 888 milionů wonů, v roce 2004 2,984 milionů wonů a v roce 2005 2,138 milionů wonů. Mezi Jižní a Severní Koreou se také zvýšila kulturní výměna a výměna osob, kdy v roce 2005 více než 87000 Jihokorejců navštívilo Severní Koreu a více než 1500 Severokorejců navštívilo Jižní Koreu (Kim 2006: 38-40).

3.6. Postoj veřejnosti

Vláda Ro Mu-hjona byla kritizována zejména poté, co Pchjongjang v roce 2006 vypustil sedm raket do Východního moře, čímž dal najevo, že opomíjí Jihokorejské prosby. Jihokorejská veřejnost svého prezidenta kritizovala kvůli pomalé odezvě na tuto provokativní akci. Kritizovala také, jeho mlčenlivost, kdy dva týdny nezareagoval na tuto krizi, i když mnohé světové velmoci Severní Koreu za tento čin dávno odsoudily. Po tomto incidentu chtělo jeho politiku udržet beze změny pouze 10% obyvatelstva, přes 58% obyvatelstva souhlasilo se zachováním směru jeho politiky, ale požadovali značné revize a přes 29% obyvatelstva chtělo základní změnu. Dalším, co se veřejnosti nelíbilo, bylo to, že Jižní Korea poskytovala Severní Koreji jednostranné ústupky bez zajištění

recipročního opatření ze Severní Koreje, která tím těžila z ekonomické pomoci poskytované Jižní Koreou. Kritici jeho politiky měli také podezření, že část hospodářské podpory poskytované za jeho vlády, byla v Severní Koreji používána na vývoj jaderných zbraní. Chtěli tedy, aby Soul snížil tuto pomoc, do té doby, než se Pchjongjang vzdá jaderných zbraní. Nechtěli podporovat režim, který na úkor vývoje jaderných zbraní nechá hladovět masu svých obyvatel. Domnívali se, že snahy Ro Mu-hjona byly velmi ambiciózní, ale nebyly moc efektivní v dosažení skutečného sblížení a mírového soužití na Korejském poloostrově (Kim 2006: 50-51).

4. ZAHRANIČNÍ POLITIKA I MJONG-BAKA A JEHO AMINISTRATIVY VŮČI KLDR

4.1. Základní rysy politiky I Mjong-baka

19. prosince 2007 proběhly v Jižní Koreji prezidentské volby, které vyhrál I Mjong-bak. Prezidentem Jižní Koreje byl od 25. února 2008 do 25. února 2013. Jeho nástupem byla odstartována změna v mezi-korejských vztazích. Cíle politiky byly stejné, tedy vybudovat základ pro mírové sjednocení a mírovou cestou zlepšit mezi-korejské vztahy. Změnou byl však pragmatický přístup. Jeho pragmatický přístup byl založen na posilování vzájemných vztahů, vzájemné podpoře podmíněné zapojením Severní Koreje a zároveň posílením postavení Jižní Koreje v mezinárodním společenství a na pevné zásadě odstranění jaderných zbraní ze Severní Koreje. I Mjong-bak měl také v úmyslu snížit roli vlády v domácí ekonomice a otevřít se zahraničním trhům, například dohodou o zahraničním obchodu USA a Jižní Koreje. Zmínil také důležitost užších vazeb s Čínou, Ruskem a Japonskem. Zmiňoval také, že zahraniční politiky jeho předchůdců byly zaměřeny téměř výhradně na Severní Koreu, ale kontakty s ostatními státy v tomto regionu byly podceňovány (Onishi 2008). Prezident I Mjong-bak upřednostňoval již zmiňovaný pragmatický přístup, produktivitu a hmatatelné výsledky. Politika I Mjong-baka a jeho administrativy byla vytvořena na základě kritického hodnocení zahraničních politik vůči Severní Koreji jeho dvou předchůdců. Tedy Sunshine Policy prezidenta Kim Tä-džunga a Politiky pro mír a prosperitu Ro Mu-hjona. I když tyto politiky docílily hospodářské výměny a zvýšené snahy o spolupráci, nedocílily institucionalizace korejsko-korejských vztahů. Korejsko-korejské dialogy byly ukončeny a uskutečnily se pouze podle přání a iniciativy Severní Koreje. Avšak Severní Korea požadovala za účast na všech dialozích finanční odměnu. Navíc potravinová krize v Severní Koreji nebyla vyřešena a nedostatek jídla byl

nadále velkým problémem. Vývoj severokorejského jaderného programu nadále ohrožoval jihokorejskou bezpečnost. Negativní dopady dvou předchozích přístupů tedy přiměly prezidenta I Mjong-baka ke změně. I přes provokace posledních let ze strany KLR dal prezident najevo, že by měly být opět zavedeny vzájemné dialogy (Park 2008: 40-41).

Prezident ve svém inauguračním projevu přislíbil obnovení spojení se Spojenými státy, představil tedy návrat jihokorejské strategie úzce spolupracovat s USA (Snyder 2008: 1).

4.2. Politika vzájemných výhod a společné prosperity

Tato politika stála na čtyřech hlavních zásadách: a) dodržování přísných zásad, ale s flexibilními přístupy; b) dosažení národního konsensu; c) dosažení rovnováhy mezi korejsko-korejskou a mezinárodní spoluprací; d) dosažení pragmatických cílů zaměřených na výsledek. Hlavními úkoly této politiky byla podpora mezi-korejského dialogu, nastolení míru na Korejském poloostrově, rozšíření hospodářské spolupráce pro vzájemné výhody a prosperity, rozšíření sociálních a kulturních výměn a řešení humanitárních problémů (Snyder 2008: 1-3).

4.3. Vize 3000: Denuklearizace a otevřenost

Vize 3000 je součástí I Mjong-bakovi Politiky vzájemných výhod a společné prosperity. Tato Vize 3000 podporovala potřebu ekonomického růstu a bezpečnostní stability Severní Koreje, kterých mělo být dosaženo prostřednictvím diplomatických vztahů s USA a Japonskem. Touto cestou měl být také řešen problém týkající se jaderného programu, a to zejména tím, že budou odstraněny jaderné zbraně ze Severní Koreje. V případě, že se Severní Korea rozhodne opustit svůj program vývoje jaderných zbraní, Jižní Korea aktivuje Vizi 3000, se záměrem zvýšit HDP na hlavu Severní Koreje z tehdejších 650 dolarů na 3000 dolarů do deseti let (Jean

2009: 11-13). Tato iniciativa je navržena tak, aby zmírnila ekonomické problémy Severní Koreje, která patří mezi jednu z nejchudších zemí světa. Severní Korea měla neefektivní státní podniky, zastaralé výrobní zařízení a nedostatek zdrojů energetických surovin. Za těchto okolností bylo velmi obtížné ekonomiku oživit vlastními silami. Stále bylo tedy potřeba vnější hospodářské pomoci. Jižní Korea chtěla poskytnout komplexní balíčky ekonomické pomoci v pěti oblastech. Za prvé chtěla přeorientovat severokorejskou ekonomiku na export. Za druhé plánovala vyškolit 300 000 odborníků na ekonomii, finance a technologie. Za třetí poskytnutí půjček a úvěrů od Světové banky, Asijské rozvojové banky a dalších mezinárodních zdrojů. Za čtvrté propojení dalších hlavních komunikačních sítí pomocí nových železničních tratí. Za páté zlepšení kvality severokorejského života řešením nedostatku potravin (Kim 2008: 9). Tuto Vizi se nakonec nepodařilo kvůli odmítavému postoji ze strany KLDR uskutečnit (Jean 2009: 11).

4.4. Korejsko-korejské vztahy 2008-2013

Již od začátku své vlády měl I Mjong-bak v otázce korejsko-korejských vztahů značné komplikace, a to díky nepřátelskému přístupu, který v té době KLDR vůči Jižní Koreji praktikovala. V roce 2008 byly pozastaveny vzájemné rozhovory a došlo i k ukončení Šestistranných rozhovorů. V červenci 2008 byl v Mt. Kumgang severokorejským vojákem zastřelen jihokorejský turista, který vešel do uzavřeného pásma. I Mjong-bak nařídil pozastavení cestovního ruchu, dokud se vše nevyšetří, avšak KLDR jakékoliv vyšetřování odmítla. Vzájemné vztahy se nadále stále zhoršovaly a na začátku roku 2009 Severní Korea prohlásila, že vše kolem vzájemné dohody ruší. Zmírnění napětí nastalo v září 2009, kdy Severní Korea udělala vstřícný krok a vyslala delegaci na Kim Tädžungův pohřeb, vyjádřit soustrast. Uskutečnilo se také další setkání oddělených rodin, které naposledy proběhlo v roce 2007, nebo byl

propuštěn jihokorejský dělník, který byl Severokorejci držen v komplexu Kesong. Toto oteplení vztahů bylo však jen krátkodobou záležitostí. V listopadu 2009 došlo k námořní ozbrojené potyčce, když severokorejská loď překročila námořní hranice. Dalším konfliktem bylo v březnu 2010 obvinění Severní Koreje z potopení jihokorejské korvety Čchonan, při kterém zemřelo 46 lidí. Vyšetřování ukazovala, že Čchonan byl potopen severokorejskou ponorkou. Severní Korea tyto zprávy vyvracela a někteří jihokorejští a američtí odborníci vyšetřování také zpochybňovali. I Mjong-bak však po Severní Koreji požadoval omluvu a jako odpověď na tyto události uvalil v květnu 2010 na KLDR nové sankce. Severokorejské lodě nesměly použít námořní trasy, které procházely územím Jižní Koreje, a pozastavena byla také korejsko-korejská obchodní spolupráce (NCNK 2011: 3-4). 17. prosince 2011 zemřel severokorejský vůdce Kim Čong-il. Jeho nástupcem, tedy Nejvyšším vůdcem KLDR, byl zvolen jeho nejmladší syn Kim Čong-un, který je ve funkci od 29. prosince 2011. Jižní Korea nevyjádřila oficiální kondolence, Soul nevyslal ani žádné delegace, které by vyjádřily KLDR soustrast. Tento krok rozhněval Severokorejce, kteří dali najevo, že zlepšení vzájemných vztahů nebude možné, dokud I Mjong-bak bude zastávat funkci prezidenta (IISS 2012). S nástupem nového vůdce KLDR byla zažehnuta naděje, že s jeho politikou přijde změna a reformy a že skončí politika, ve které je na prvním místě armáda. Avšak Severní Korea se ocitla v nekonečném kruhu provokací a následných sankcí. Čím více bude provádět Severní Korea jaderné zkoušky, tím více bude Rada bezpečnosti OSN uvalovat nové a přísnější sankce (Chance - Kim 2013).

Mezi-korejské vztahy zůstávají po dobu I Mjong-bakova prezidentství napjaté. Severní Korea proti němu začala vést v roce 2012 silnou osobní kampaň a ukončila zájem o dialog po zbytek jeho funkčního období (NCNK 2011: 4).

4.5. Ekonomické vztahy

Za jeho vlády došlo k rapidnímu snížení finančních pomoci, kterou Jižní Korea poskytovala Severní Koreji. Před jeho nástupem v roce 2007 pomoc dosahovala hodnoty 265 milionů dolarů. O rok později činila již jen 116 milionů dolarů a v roce 2010 byla výše pomoci jen 37 milionů dolarů. V roce 2011 činila 17,5 milionů dolarů a v roce 2012 klesla celková částka pomoci jihokorejskou vládou a soukromými organizacemi o dalších 28 % oproti roku 2011, tedy na 12,9 milionu dolarů. Celková výše pomoci, kterou Jižní Korea za 5 let vlády I Mjong-baka poskytla Severní Koreji, dosáhla 257,5 miliard wonů (236,2 milionu dolarů). Tato částka se rovná 20% poskytnuté pomoci vlády Ro Mu-hjona a 44% vlády Kim Tä-džunga z celkové pomoci Severní Koreje (Ministry of Unification 2013).⁵

4.6. Postoj veřejnosti

V minulosti otázka korejsko-korejských vztahů výrazně ovlivňovala politiku Jižní Koreje. Rok 2011 však ukázal, že mezi-korejské vztahy mají již jen omezený vliv na domácí politiku Jižní Koreje. U jihokorejské veřejnosti bylo v tomto období na prvním místě vytváření pracovních míst a význam korejsko-korejských vztahů pro veřejnost stále klesal. Na konci roku 2011 pouze 8,8% dotázaných vnímalo problematiku mezi-korejských vztahů jako největší zájem národa (Kim – Friedhoff 2011: 2-3). Zájem o sjednocení u jihokorejské veřejnosti také začal klesat. Pouhých 30 % dotázaných vyjádřilo zájem v otázce sjednocení. Pouze 21% vnímá Severokorejce jako jednoho „z nás“, 26% severního souseda a 22% jako nepřítel (Kim – Friedhoff 2011: 4-5). Přes 96% Jihokorejců vnímalo vztahy se Severní Koreou za vlády I Mjong-baka jako vztahy plné obtíží. Ekonomická podpora byla za

⁵ Mezinárodní pomoc do Severní Koreje v roce 2012 naproti tomu vzrostla o 30 %. Podle Úřadu pro koordinaci humanitárních záležitostí OSN, celková podpora činila 113 milionů dolarů, zatímco v roce 2011 činila 89,2 milionů dolarů (nkeconwatch 2013).

vlády I Mjong-baka stále snižována a poté co se v roce 2010 potopil Čchonan byla úplně pozastavena. Přes 70% Jihokorejců s pozastavením pomoci souhlasilo a nechtělo, aby nadále pokračovala bez omluvy a slibů o zdržení další provokace (Kim – Friedhoff 2011: 7-8).

5. ZAHRANIČNÍ POLITIKA PAK KUN-HJE A JEJÍ ADMINISTRATIVY VŮČI KLDR

5.1. Základní rysy politiky Pak Kun-hje

19. prosince 2012 proběhly v Jižní Koreji nové prezidentské volby, ve kterých zvítězila historicky první žena, Pak Kun-hje. Tato prezidentka zastává úřad od 25. února 2013. Její otec byl jihokorejský autoritářský prezident Pak Čong-hui, který vládl v letech 1961-1979. Nejvyššími představiteli obou Korejí jsou nyní tedy dcera a vnuk mužů, kteří proti sobě stáli v čele obou Korejí po většinu studené války, Pak Čong-hui a Kim Ir-sen (Kim 2013). Nová prezidentka chtěla vybudovat silnou a prosperující Korejskou republiku naplněnou štěstím obyvatel. Domnívala se, že šťastných obyvatel nemůže dosáhnout, dokud se nebudou cítit bezpečně. Slíbila tedy, že nebude tolerovat žádnou činnost, která by ohrozila bezpečnost jejího národa. Apelovala tedy na Severní Koreu, aby se vydala na cestu míru a společného rozvoje (korea.net 2013). Chtěla také opustit pragmatický přístup svého předchůdce a opět vybudovat se Severní Koreou vzájemnou důvěru prostřednictvím obnovení společných rozhovorů. Této důvěry by mělo být dosaženo pod podmínkou, že Severní Korea bude dodržovat smlouvy uzavřené s Jižní Koreou a mezinárodním společenstvím. Proces budování důvěry měl položit základy pro harmonické sjednocení, kdy Korejci mohou vést volnější život. Proces budování důvěry měl být založen na základě dialogu a slibech, které byly provedeny předchůdci Pak Kun-hje. Ve svém projevu také naléhala na Severní Koreu, aby se zbavila svého jaderného arsenálu a vzdala se svých jaderných ambicí (korea.net). Vyjádřila se také, že upřímně doufá, že začne Severní Korea postupovat jako odpovědný člen mezinárodního společenství, místo toho, aby mrhala svými prostředky na vývoj jaderného programu a dobrovolně se izolovat od světa (korea.net). Při jejím nástupu byla Jižní Korea čtvrtou nejsilnější ekonomikou v Asii,

avšak rychlý hospodářský růst, měl za následek velké rozdíly mezi chudými a bohatými (Yoshida 2013).

5.2. Politika důvěry

Politikou důvěry byla nazývána politika, kterou Pak Kun-hje a její administrativa aplikovala vůči KLDK. Tato politika se odlišovala od politik jejích předchůdců Kim Tã-džunga, Ro Mu-hjona a I Mjong-baka a zaujala vyvážený střed mezi všemi těmito politikami, a měla vést k opětovné důvěře mezi Soulem a Pchjongjangem (The Japan Times 2013). Klíčovým slovem této politiky byla důvěra, jak na domácím poli, ale také v korejsko-korejských vztazích a mezinárodních vztazích. Politika důvěry je vybudována na třech základních pilířích a) silná obrana a zastrašování s ní spojené; b) diplomatická důvěra a c) vybudování důvěryhodnosti na Korejském poloostrově. Za první měla být politika důvěry vybudována na základě silné obrany, která se měla pevně postavit proti každému porušení míru. Tato obrana měla být plně připravena vypořádat se s jakoukoliv provokací ze strany Severní Koreje. Za druhé tato prezidentka zdůraznila důležitost důvěry v mezinárodních vztazích. Stejně tak je důležitá i diplomacie. Avšak ani politika důvěry, ani diplomatická důvěra nebyly naivními koncepty a druhé straně bezpodmínečně nedůvěřovaly a mezi zúčastněnými stranami podporovaly jen ověřitelnou důvěru. Za třetí nová vláda doufá, že míru bude dosaženo na základě budování vzájemné důvěry. Důvěra se skládá ze tří postupných etap a) humanitární pomoci pro obyvatele Severní Koreje; b) korejsko-korejské výměny a spolupráce v hospodářské, sociální a kulturní oblasti; c) vytvoření jednotného hospodářského společenství na korejském poloostrově. Třetí etapy může být dosaženo jen pod podmínkou dostatečné vzájemné důvěry a pokrokem v denuklearizaci Severní Koreje (Cheon 2013: 2-3). Tato politika obsahovala nejsilnější prvky, jak politiky nekompromisního I Mjong-baka,

tak také Sunshine Policy Kim Tä-džunga. Byla orientovaná na pokračující spolupráci s USA (Park 2013).

5.3. Korejsko-korejské vztahy během roku 2013

12. února 2013, tedy necelých čtrnáct dní před inaugurací Pak Kun-hje, provedla KLDR třetí jaderný test. Zda se jednalo opravdu o jaderný test, nebo o výbuch konvenční výbušniny není jisté, avšak mezinárodním společenstvím je vnímán jako jaderný test, proto ho v mé práci jako jaderný test budu označovat. Tento test byl proveden v rozporu s rezolucí OSN a Severní Korea za něj byla odsouzena i svým největším spojencem, Čínou. Severní Korea uvedla, že to byl akt sebeobranu proti americkému nepřátelství a oznámila, že pokud to bude nutné, zaujme i přísnější opatření. Tento test, měl větší výbušnou sílu než dva předešlé (Chance - Kim 2013). O týden později se vzájemné vztahy ještě zhoršily, když na konferenci OSN pro odzbrojení v Ženevě severokorejský diplomat hrozil Jižní Koreji úplným zničením. Napětí na Korejském poloostrově se zvýšilo po přijetí rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 2094 v reakci na třetí jaderný test, kterou KLDR odsuzovala (NCNK 2013). V březnu a dubnu 2013 napětí mezi oběma zeměmi eskalovalo, a to poté co USA a Jižní Korea provedly společné vojenské cvičení, které KLDR vnímalo jako hrozbu. KLDR odřízla telekomunikační sítě a severokorejsští zaměstnanci opustili průmyslový komplex Kesong, který byla poté Jižní Korea nucena zavřít (Mishra 2014). V průběhu několika týdnů KLDR zcela anulovala dohodu o příměří, přerušila poslední mezi-korejskou vojenskou linii a vyhlásila s Jižní Koreou válečný stav (NCNK 2013). Napětí eskalovalo i mezi Severní Koreou a Spojenými státy, kdy se KLDR vyjádřila, že by mohla provádět jaderné údery proti USA. Je však nejasné, zda by severokorejské rakety mohly zasáhnout pevninu USA, avšak americké jednotky, které jsou na území Jižní Koreje a Japonska, by zasaženy být mohly. Je to reakce na tlak USA na OSN, aby uvalením

sankcí potrestala KLDR za únorový jaderný test. Je mnoho názorů, na to proč vůbec proběhl v únoru třetí jaderný test. Průzkum u jihokorejské veřejnosti ukázal, že se někteří domnívají, že Severní Korea chtěla jen další finanční či potravinovou pomoc od USA a Jižní Koreje za to, že slíbí, že už další test neproběhne. Jiní si myslí, že jen chtějí být označeni za jadernou velmoc, jako je to například u Pákistánu. A další se zase domnívají, že KLDR má opravdu strach z možného útoku Jižní Koreje, nebo USA a test měl být prostředkem zastrašování (Kim 2013). V srpnu 2013 po vzájemném dialogu byl Kesong znovu otevřen. Severní a Jižní Korea se také dohodly na další schůzce rozdělených rodin, v září se však Severní Korea rozhodla tyto setkání odložit (McDonnell 2014).

Politiku prezidentky Pak Kun-hje provázelo několik problémů. Prvním problémem této politiky bylo to, že měla špatně načasovanou postupnost celého procesu. Prezidentka a její vláda věřily, že Severní Korea může důvěřovat Jižní Koreji i předtím, než se jí od ní dostane nějaké pomoci. Každý proces budování důvěry, by měl být provázen velkorysostí a tolerancí ze strany Jižní Koreje, k tomu by mělo docházet opakovaně, aby se důvěra mohla vytvořit. To se však v tomto případě díky odmítavému a izolovanému postoji Severní Koreje nestalo a přístup Jižní Koreje byl nekompromisní. Druhým problémem bylo chování Pak Kun-hje v domácí politice. Málo komunikovala s opozičními stranami, což vytvářelo pochybnosti Severokorejců o upřímnosti její politiky. Třetím problémem bylo to, že tato politika nepřijímala žádný kompromis. Počáteční krok, který je důležitý pro budování důvěry musí vzejít ze strany Jižní Koreje. Nejdříve se tedy musí dosáhnout důvěry a až poté je možné připustit připomínky (Mishra 2014).

5.4. Ekonomické vztahy

V prosinci 2013 potvrdila Jižní Korea soukromou humanitární pomoc, kterou Severní Koreji i přes přetrvávající napětí na Korejském poloostrově

po celý rok poskytovala. Soukromé skupiny poskytující podporu dodávaly výživu a zdravotnický materiál pro kojence, děti a osoby trpící tuberkulózou ve výši 240 milionů wonů (227 000 dolarů). Celková výše pomoci soukromých skupin za rok 2013 tvořila 6,8 miliardy wonů. Pomoc dodávaná mezinárodními organizacím Světové zdravotnické organizaci a Dětskému fondu OSN činila 13,5 miliardy wonů. Celková výše humanitární pomoci poskytnuté Soulem za rok 2013 činila 17,8 miliardy wonů (16,7 milionů dolarů), to je oproti výši poskytnuté pomoci v roce 2012 nárůst o 26 %. Našlo se mnoho kritiků, kteří tvrdili, že poskytnutá pomoc je velmi nízká. Jižní Korea neměla v plánu poskytovat žádnou přímou potravinovou pomoc, ale vkládala finanční prostředky do soukromých charitativních organizací a mezinárodních organizací (nkeconwatch 2013).

5.5. Postoj veřejnosti

Prezidentka Pak Kun-hje si po celý rok 2013 udržovala poměrně velkou oblibu u veřejnosti, kdy po roce svého prezidentství dosahovala podpory své vlády okolo 56%. Zaujala tím druhé místo po Kim Tä-džungovi, který měl po prvním roce podporu 60%, dále byl I Mjong-bak s 34% a Ro Mu-hjon s 25%. Vysoké procento podpory zaznamenala i v řešení zahraniční politiky, tedy 67,7%. Toto vysoké procento se však musí brát s rezervou, protože průzkum také ukázal, že zahraniční politika Pak Kun-hje neupoutala u veřejnosti pozornost. Přes 50% dotázaných totiž neznalo základní principy její zahraniční politiky. Mnoho z nich si pletlo základní principy její politiky s principy jejího předchůdce I Mjong-baka. Veřejnost tedy nerozlišovala její zahraniční politiku a jejího předchůdce, je tedy možné, že se jí nepodařilo vysvětlit její politiku veřejnosti a vnímání veřejnosti bylo jiné, než ve skutečnosti. Díky tomu je možné, že její politika dosud nebyla tak úspěšná, jak ji vnímá veřejnost. Podporu ke konci prvního roku svého působení začala ztrácet. Veřejnosti

se nelíbilo, že nedostála svým předvolebním slibům (ASANIST 2014: 1-2).

6. KOMPARACE

První politikou, kterou jsem ve své práci představila, byla Sunshine Policy prezidenta Kim Tä-džunga. Tato politika přinesla do korejsko-korejských vztahů určitou změnu. V této době se Severní Korea potýkala s vážnými ekonomickými problémy a izolací ze strany mezinárodního společenství. Rozdíly v ekonomické síle mezi oběma státy byly nesrovnatelné. Jižní Korea chtěla pomoci Severní Koreji zotavit se z ekonomické a potravinové krize, zejména prostřednictvím potravinové a finanční pomoci. Bylo tedy důležité přijmout novou politiku založenou na vzájemné důvěře, která by snížila napětí a zřídila mír na Korejském poloostrově, což by přineslo prospěch oběma stranám. Hlavními myšlenkami této politiky bylo zlepšení mezi-korejských vztahů, posilování mírového soužití a vytvoření základu pro mírové sjednocení. Usilovala o usmíření a spolupráci (Jeong 2002).

Úspěchy, kterých se podařilo po aplikování Sunshine Policy dosáhnout, jsou: pořádání turistických výprav firmou Hyundai na horu Kumgang, ze kterých měla KLDR finanční zisky. V roce 1998 probíhaly jednání mezi USA a KLDR, po kterých KLDR souhlasila s jednorázovou prohlídkou podzemního jaderného zařízení. Od začátku působení Sunshine Policy navázala KLDR diplomatické vztahy s celkem 19 zeměmi. Tento rok znamenal růst vzájemné kulturní a ekonomické spolupráce, která se zvýšila o necelých 20 % (Eckert 2001: 325). V tomto období se KLDR také dostalo značné potravinové či finanční pomoci, díky které se její ekonomika na začátku roku 2000 začala vzpamatovávat.

V tomto období, které znamenalo značný pokrok, se však mezi oběma zeměmi objevily i konflikty a provokace. Například v roce 1998 byla vypuštěna cvičná balistická raketa Täpchodong-I. V roce 1999 došlo k námořnímu konfliktu, při kterém bylo potopeno jedno severokorejské plavidlo a došlo ke zničení dalších pěti, a také k zatčení jihokorejské

turistky, která podle KLDR přemlouvala průvodkyni k emigraci (Eckert 2001: 221-222).

Bez pochyby byl nejvýznamnějším rokem ve vzájemných vztazích rok 2000, ve kterém proběhl korejsko-korejský summit, což bylo první setkání nejvyšších představitelů obou států od rozdělení poloostrova. Došlo při něm k podepsání společného prohlášení 15. června. Velkým úspěchem bylo setkání rodin oddělených válkou, které proběhlo v důsledku summitu. Kim Tě-džung také navrhl spolupráci při budování infrastruktury. Budování dálnic a železnic a také podpora projektu na výstavbu průmyslového komplexu Kesong. Summit byl vnímán jako přechod ze vztahu plného konfrontací k mírovému soužití. Jak jsem se již zmínila výše, radost ze summitu opadla poté, co vyšlo najevo, že toto setkání proběhlo, jen kvůli vysokému úplatku ze strany Jižní Koreje. Je také mnoho spekulací, které tvrdí, že peníze za summit použila KLDR k nákupu komponentů na výboru jaderných zbraní. Od roku 2001 začaly vzájemné rozhovory stagnovat (Kim 2005: 8-9).

Druhým prezidentem v námi vymezeném časovém období byl Ro Mu-hjon, jehož politika se nazývala Politika pro mír a prosperitu. On navázal na Sunshine Policy a jeho politika byla založena na některých jejích cílech a principech. Avšak na rozdíl od této politiky, ta Ro Mu-hjonova kladla důraz na dosažení prosperity v celé severovýchodní Asii (Kang 2003: 3-4). Již od začátku jeho vlády musel řešit provokativní chování ze strany Severní Koreje, což mu bránilo pořádně rozvinout svoji zahraniční politiku. Na konci roku 2002 bylo zjištěno, že KLDR vyvíjí program na výrobu jaderné zbraně a propukla druhá jaderná krize. Ale i přes tuto krizi se vzájemné vztahy pohnuly vpřed a společné rozhovory nabíraly na intenzitě a v srpnu 2003 byly svolány Šestistranné rozhovory, které se s nepravidelností konaly až do roku 2008, kdy se jejich konání přerušilo. Zástupci těchto zemí se dohodli na šesti bodech, které byly na setkáních prodiskutovány. Hlavním z nich bylo odstranění všech jaderných zbraní z KLDR, k čemuž se v roce 2005 Severní Korea

zavázala (Kim 2012). Již o rok později však své sliby porušila a provedla test sedmi raket a dálkové balistické rakety Tápchogong-II. Tímto krokem došlo k ochlazení vztahů nejen s Jižní Koreou, ale i s ostatními státy, které se Severní Koreou spolupracovaly. Jako odpověď na tyto události byla přerušena dodávka potravin a hnojiv a byly sníženy i investice do společných projektů. V roce 2007 proběhl druhý korejsko-korejský summit. Zde se opět setkali nejvyšší představitelé obou zemí. Bylo zde podepsáno nové prohlášení, které o 8 bodů rozšiřovalo prohlášení 15. června ze summitu 2000 (Onishi 2007).

Další zahraniční politika uplatňovaná vůči Severní Koreji, byla Politika vzájemných výhod a společné prosperity prezidenta I Mjong-baka. Tento prezident se svojí politikou odlišil od svých předchůdců a vůči KLDR zaujal tvrdší postoj. Oproti postoji svých předchůdců, jejichž postoj vůči KLDR byl smířlivější a tolerantnější, on byl nekompromisní. A velmi snížil množství finanční, potravinové a humanitární pomoci, což v Severní Koreji vyvolalo vlnu kritiky. Již od začátku přistupovala Severní Korea vůči jeho politice nepřátelsky. V roce 2008 byly pozastaveny všechny vzájemné rozhovory a ukončeny Šestistranné rozhovory. V červenci 2008 byla zastřelena jihokorejská turistka při turistické výpravě na horu Kumgang. Na začátku roku 2009 dokonce Severní Korea prohlásila, že ruší všechny vzájemné dohody. V listopadu došlo k námořní potyčce a v roce 2010 došlo k obvinění Severní Koreje z potopení jihokorejské korvety, za tento akt byly na KLDR uvaleny ze strany Jižní Koreje nové sankce (NCNK 2013). V roce 2011 zemřel Severokorejský vůdce Kim Čong-il a I Mjong-bak odmítl Severní Koreje vyjádřit soustrast. Do konce I Mjong-bakova prezidentství nedošlo ve vzájemných vztazích k žádnému pokroku a KLDR proti němu začala vést osobní válku. Jedinými světlými okamžiky v korejsko-korejských vztazích za jeho vlády bylo vyslání severokorejské delegace na pohřeb Kim Tã-džunga, propuštění zadržovaného dělníka z Kesongu a uskutečnění dalšího setkání oddělených rodin (IISS 2012).

Poslední zahraniční politikou, která do našeho vytyčeného období spadá, je Politika důvěry prezidentky Pak Kun-hje. Její politika představovala zcela nový přístup a zaujala místo někde mezi umírněnými politikami Kim Tä-džunga a Ro Mu-hjona a tvrdším přístupem I Mjong-baka. Pak Kun-hje nastupovala do úřadu čtrnáct dní poté, co Severní Korea provedla třetí jaderný test a týden poté, co severokorejský diplomat hrozil Jižní Koreji úplným zničením. V březnu a dubnu 2013 po společném vojenském cvičení Jižní Koreje a USA napětí eskalovalo, byly odříznuty komunikační sítě a severokorejští zaměstnanci opustili Kesong, který poté musela Jižní Korea uzavřít (Mishra 2014). Během její vlády byla také Severní Koreou zcela anulována dohoda o příměří a byl vyhlášen válečný stav. V tomto období eskalovaly i vztahy USA a Severní Koreje. Ke konci roku 2013 byl opět Kesong otevřen a došlo k dohodě na dalším setkání rozdělených rodin, kterou o pár týdnů déle Pchjongjang opět zrušil (Mc. Donnell 2014).

Těmito příklady jsem se snažila přiblížit dění na Korejském poloostrově za vlády jednotlivých prezidentů a jejich správ od roku 1998 do roku 2013. Snažila jsem se zde na jednotlivých událostech ukázat, zda bylo během jejich vlády dosaženo ústupků ze strany KLDŘ, nebo na zahraniční politiky svých sousedů nebyl ze strany Severní Koreje brán žádný zřetel. Zachytila jsem zde jak události, které ve vzájemných vztazích přinesly pokrok, tak provokace a konfrontace, které snahy korejských prezidentů podkopávaly. Mohu zde tedy porovnat, jaké období bylo nejkolidnější. Díky poslední části nazvané komparace, jsem nyní schopna odpovědět na výzkumnou otázku, která zní: Přístup, kterého z komparovaných prezidentů byl z hlediska dosahování ústupků ze strany KLDŘ nejefektivnější?

Ke snadnějšímu přehledu také pomůže přiložená tabulka. Podle této tabulky lze snadno porovnat, který z prezidentů dosáhl v korejsko-korejských vztazích největšího pokroku, a u kterého docházelo spíše jen ke konfrontacím. V této tabulce lze například vidět, že každému

komparovanému prezidentovi se podařilo dohodnout se Severní Koreou na shledání odloučených rodin. Jen třem prezidentům se toto shledání podařilo uskutečnit. Za vlády Pak Kun-hje z dohody sešlo a shledání se přesunulo na neurčito. Dvěma prezidentům se podařilo uskutečnit vrcholný summit, a to Kim Tě-džungovi v roce 2000 a Ro Mu-hjonovi v roce 2007. V určité míře se podařilo navázat společné rozhovory všem čtyřem prezidentům. Za vlády Kim Tě-džunga a Ro Mu-hjona byly rozhovory nejsilnější. Ro Mu-hjonovi se podařilo navázat Šestistranné rozhovory společně s Japonskem, Ruskem, USA a Čínou. V tabulce jsou také zahrnuty konfliktní situace, které se během této doby odehrávaly na Korejském poloostrově. Provokativní chování ze strany KLDK provázelo politiku každého z těchto prezidentů.

7. ZÁVĚR

Tato práce ve svém obsahu představila zahraniční politiky jednotlivých jihokorejských prezidentů a jejich administrativ v období od roku 1998 do roku 2013. Ukázala jednotlivé ideály a cíle, kterých mělo být během jejich působení dosaženo. Dále už se zabývala samotnou aplikací těchto politik na vzájemné vztahy a na změny, které se v korejsko-korejských vztazích po jejich aplikaci děly.

Představila jsem zde Sunshine Policy prezidenta Kim Tä-džunga, které jsem věnovala nejvíce prostoru. Tato politika se v určitých oblastech odlišovala od politik aplikovaných jeho předchůdci. Podrobně jsem se v práci věnovala jejím hlavním myšlenkám a idejím. Chronologicky jsem zde zaznamenala nejdůležitější události spojené s aplikací Sunshine Policy tohoto období, jakými jsou například korejsko-korejský summit v roce 2000 (Moon 2000: 3-4), ale také vypuštění balistické rakety Täpchodong-I (Carpenter 2004: 52). Dále jsem zde představila Politiku pro mír a prosperitu prezidenta Ro Mu-hjona, Politiku vzájemných výhod a společné prosperity prezidenta I Mjong-baka a Politiku důvěry prezidentky Pak Kun-hje. U všech těchto politik jsem se důkladně zaměřila na hlavní myšlenky a ideje a zaznamenala pokroky, ale i úpadky korejsko-korejských vztahů v období jejich vlády.

Cílem mé práce bylo najít odpověď na výzkumnou otázku, která zní: Přístup, kterého z komparovaných prezidentů byl z hlediska dosahování ústupků ze strany KLDK nejefektivnější? Při hledání této odpovědi jsem zúžila výběr na prezidenty Kim Tä-džunga a Ro Mu-hjona.

Během vlády I Mjong-baka k žádného pokroku ve vzájemných vztazích nedošlo. Díky jeho nekompromisnímu přístupu zaujala Severní Korea nepřátelský postoj a nevyšla jeho politice vstříc. Pchjongjang ho kritizoval zejména proto, že snížil množství finanční pomoci, kterou Jižní Korea KLDK poskytovala. Během jeho vlády docházelo ke konfrontacím a konfliktům. KLDK odmítla i jeho Vizi 3000, při které jí výměnou za

odstranění jaderných zbraní sliboval dosažení výše 3000 dolarů HDP na hlavu v horizontu deseti let (Jean 2009: 11-12). Vztahy zůstaly nepřátelské po celou dobu jeho prezidentství. Do takto napjatých vztahů přišla v roce 2013 změna prezidenta a zvolena byla první žena v Jihokorejské historii, Pak Kun-hje. Během její vlády nepřátelství ze strany KLCDR eskalovalo a ona hned na začátku své vlády musela řešit severokorejský třetí jaderný test. Toto období bylo plné nepřátelství a snahu o pokrok ve vzájemných vztazích zde budeme hledat jen těžko (Mishra 2014).

Větší pokroky ve vzájemných vztazích a určité ústupky ze strany KLCDR můžeme hledat u prezidenta Ro Mu-hjona. Během jeho vlády došlo k druhé jaderné krizi, když bylo zjištěno, že KLCDR vyvíjí program na výrobu jaderné zbraně. Avšak i přes problém s jadernou krizí došlo k oteplování vzájemných vztahů a společné rozhovory nabíraly na intenzitě. KLCDR souhlasila s uskutečněním Šestistranných rozhovorů, kde přislíbila, že se vzdá svého jaderného arsenálu, kterého se nevzdala, a již o rok později provedla test sedmi raket a dálkové balistické rakety Täpchodong II. Velkým úspěchem této politiky byl korejsko-korejský summit, který proběhl v roce 2007, kde nejvyšší zástupci Severní a Jižní Koreje jednali mírovou cestou o vzájemné budoucnosti. Zde se dohodli na platnosti a dodržení Prohlášení 15. června, ke kterému přidali dalších 8 bodů (Onishi 2007).

Největších ústupků ze strany KLCDR dosáhl Kim Tä-džung se svojí Sunshine Policy. V tomto období odstoupila Severní Korea od svého izolovaného přístupu a částečně otevřela se jak Jižní Koreji, tak mezinárodnímu společenství. Navázala kontakty s USA, Japonskem, Ruskem, Čínou a byla ochotná přistoupit k diskuzi. Dalším ústupkem bylo to, že dovolila Jihokorejským turistům vstoupit na jejich území a souhlasila s podnikáním turistických výprav na horu Kumgang (Eckert 2001: 321). V roce 1998 nechala americké experty zkontrolovat své podzemní jaderné zařízení. Nejvýznamnější událostí byl summit

uskutečněný v roce 2000, kdy Jihokorejský prezident navštívil Pchjongjang a byl velmi přátelsky přivítán. Bylo zde také podepsáno prohlášení 15. června. Po summitu proběhlo shledání rozdělených rodin. Obě země začaly společně pracovat na budování dálnic a železnic, které budou obě země propojovat. Také vznikl plán na výstavbu průmyslového komplexu Kesong (Kihl 2005: 8-9). Jestli těchto pokroků a ústupků ve vzájemných vztazích bylo dosaženo s čistými myšlenkami, nebo šlo Severní Koreji jen o finanční pomoc, ke které při přátelském chování byla blíže, to už je další otázka mezi-korejských vztahů.

8. SEZNAM ZKRATEK

DSNT	Demokratická strana nového tisíciletí
HDP	Hrubý domácí produkt
KEDO	Organizace pro energetický rozvoj Korejského poloostrova (Korean Peninsula Energy Development Organization)
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
LWR	Lehkovodní reaktory (light-water reactors)
OSN	Organizace spojených národů
SPT	Šestistranné rozhovory (Six Party Talks)
USA	Spojené státy americké (United States of America)

9. SEZNAM LITERATURY:

ASANIST (2014). *Evaluating President Park Geun-Hye's Foreign Policy in its 1st Year* (<http://en.asaninst.org/evaluating-president-park-geun-hyes-foreign-policy-in-its-1st-year/>, 17. 4. 2014).

Carpenter, Ted Galen – Bandow Doug (2004). *The Korean Conundrum – America's troubled relations with North and South Korea* (New York: Palgrave MacMillan).

Eckert, Carter J. a kol. (2001). *Dějiny Koreje* (Praha: Nakladatelství lidové noviny).

Heiskanen, Markku (2003). The Roh administration's peace and prosperity policy and international cooperation: The Eurasian dimension, catalyst for the Korean reunification process? *International Journal of Korean Unification Studies*. Vol. 12, No. 1.

Hong, Soon-young (1999). Thawing Korea's Cold War: The Path to Peace on the Korean Peninsula. *Foreign Affairs* (<http://www.foreignaffairs.com/articles/54998/hong-soon-young/thawing-koreas-cold-war-the-path-to-peace-on-the-korean-peninsul>, 4. 3. 2014).

Cha, Do-Hyeogn (2004). Challenges and Opportunities: The Participatory Government's Policy Toward North Korea. *East Asian Review*. Vol. 16, No. 2, pp. 97-110.

Chae, Kyung-suk (2002). The Future of the Sunshine Policy: Strategies for Survival. *East Asian Review*. Vol. 14, No. 4. pp. 3-17.

Chance, David – Kim, Jack (2013). North Korean nuclear test draws anger, including from China. *Reuters*. 12. 2. 2013 (<http://www.reuters.com/article/2013/02/12/us-korea-north-idUSBRE91B04820130212>, 22. 3. 2014). NESTRÁNKOVÁNO

Cheon, Seongwhun (2013). Trust – The Underlying Philosophy of the Park Geun-Hye Administration. *Center for Strategic and International Studies*(https://csis.org/files/publication/130506_Trust_President_Park.pdf, 15. 4. 2014).

IISS (2012). *Seoul keeps an open mind on North Korea. 2012/8 The International* (<http://www.iiss.org/en/publications/strategic%20comments/sections/2012-bb59/seoul-keeps-an-open-mind-on-north-korea-5e0c>, 16. 3. 2014).

Jean, Suh Jae (2009). The Lee Myung-bak Government's North Korea Policy. *Korea Institute for National Unification* (<http://www.kinu.or.kr/upload/neoboard/DATA05/suh.pdf>, 9. 3. 2014).

Jeong, Se-Hyun (2002). Sunshine Policy for Peace and Cooperation. *Ministry of Unification* (http://eng.unikorea.go.kr/board/view.do?boardId=BO0000000101&menuCd=DOM_000000204001004000&startPage=1&dataSid=218608#, 24. 3. 2014).

Kang, In-duk (2003). Toward Peace and Prosperity: The New Government's North Korea Policy. *East Asian Review*. Vol.15, No.1, pp. 3-18.

KEDO (2014). *About Us: Our History* (<http://www.kedo.org/Index.asp>, 15. 4. 2014).

Kihl, Young Whan (2005). The Past as Prologue: President Kim Dae Jung's Legacy and President Roh Moo Hyun's Policy Issues and Future Challenges. In: Mansourov, Alexandre Y., *A Turning Point: Democratic Consolidation in the ROK and Strategic Readjustment in the US-ROK Alliance*

(<http://www.apcss.org/Publications/Edited%20Volumes/turningpoint/CH9.pdf>, 1. 3. 2014).

Kihl, Young Whan (2005). Advancing Democracy for South Korea: Beyond Electoral Politics and Presidential Impeachment. *International Journal of Korean Studies*. Vol. IX, No. 1.

Kim, Hong Nack (2006). South-North Korean Relations Under The Roh Moo-Hyun Government. *International Journal of Korean Studies*. Vol. X, No. 1.

Kim, Hong Nack (2008). The Lee Myung-Bak Government's North Korea Policy And the Prospects for Inter-Korean Relations. *International Journal of Korean Studies* (<http://www.icks.org/publication/pdf/2008-FALL-WINTER/chapter1.pdf>, 15. 3. 2014).

Kim, Choong Nam (2005). The Roh Moo Hyun Government's Policy Toward North Korea. *East-west center working papers: Politics, Governance, and Security Series* (file:///D:/Download/2005_08_The_Roh_Moo%20(1).pdf, 2. 3. 2014).

Kim, Insook (2009). The Six-Party Talks and President Obama's North Korea Policy. *The Nuclear Threat Initiative* (<http://www.nti.org/analysis/articles/obamas-north-korea-policy/>, 15. 4. 2014).

Kim, Jack (2012). With successful launch, Kim and allies cement rule in N. Korea. *Reuters* (<http://www.reuters.com/article/2012/12/14/korea-north-power-idUSL4N09N0W720121214>, 5. 3. 2014).

Kim, Samuel S. (2007). *North Korean Foreign Relations in the Post-Cold War World*. (<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/pub772.pdf>, 15. 3. 2014).

Kim, Suki (2013). Shared Wounds in Korea. *The New York Times* (http://www.nytimes.com/2013/02/25/opinion/south-koreas-new-national-mother-figure.html?_r=0, 25. 3. 2014).

Kim, Youngho (2003). *The Sunshine Policy and its Aftermath*. Department of Political Science, Sungshin Women's University (<http://web.sungshin.ac.kr/~youngho/data/academy/s-9.pdf>, 1. 3. 2013).

Kirk, Donald (2009). *Korea Betrayed Kim Dae Jung and Sunshine* (New York: Palgrave McMillan).

Korea.net (2013). *The Full text of the 18th Presidential Inauguration Speech* (<http://www.korea.net/Government/Briefing-Room/Presidential-Speeches/view?articleId=105853>, 18. 4. 2014).

Lee, Sung-Yoon (2010). Engaging North Korea: The Clouded Legacy of South Korea's Sunshine Policy. *American Enterprise Institute* (<http://www.aei.org/article/foreign-and-defense-policy/regional/asia/engaging-north-korea-the-clouded-legacy-of-south-koreas-sunshine-policy/>, 1. 3. 2014).

Levin, Norman. D. – Han, Yong-Sup (2002). *The South Korean Debate over Policies toward North Korea: Internal Dynamics* (Santa Monica: RAND). Dostupné z

(http://www.hawaii.edu/hivandaids/The_South_Korean_Debate_Over_Policies_Toward_North_Korea__Internal_Dynamics.pdf, 2. 3. 2014).

McDonnell, Justin (2014). Park Geun-Hye's Troubled Year. *The Diplomat* (<http://thediplomat.com/2014/01/park-geun-hyes-troubled-year/>, 15. 4. 2014).

Ministry of Unification (2005). *White Paper on Korean Unification 2005: Chapter 2 Progress in Inter-Korean Dialogue* (http://eng.unikorea.go.kr/index.do?menuCd=DOM_000000204001001000, 15. 3. 2014).

Ministry of Unification (2012). Major Statistics in Inter-Korean Relations (http://eng.unikorea.go.kr/index.do?menuCd=DOM_000000204003000000, 20. 4. 2014).

Mishra, Sandip Kumar (2014). One year of 'Trust Politik'. *The Korea Times* (http://www.koreatimes.co.kr/www/news/opinion/2014/03/197_151569.html, 23. 3. 2014).

Moon, Chuyng-in (2000). The Sunshine Policy and the Korean Summit Assessments and Prospects. *East Asian Review*. Vol. 12, No. 4, pp. 3-36.

NKECONWATCH (2013). *2013 private ROK aid to the DPRK* (<http://www.nkeconwatch.com/2013/12/30/2013-private-rok-aid-to-the-dprk/>, 17. 4. 2014).

NKECONWATCH (2013). *Lee Myung-bak administration sets the lowest record for assistance to North Korea* (<http://www.nkeconwatch.com/2013/01/31/lee-myung-bak-administration-sets-the-lowest-record-for-assistance-to-north-korea/>, 17. 4. 2014).

NCNK (2013). *An Overview of South Korea's North Korea Policy* (<http://www.ncnk.org/resources/briefing-papers/all-briefing-papers/an-overview-of-south-korea2019s-dprk-policy>, 9. 3. 2014).

Onishi, Norimitsu (2007). *Korean Summit Results Exceed Low Expectations. The New York Times* (http://www.nytimes.com/2007/10/05/world/asia/05korea.html?_r=0, 10. 3. 2014).

Onishi, Norimitsu (2008). *Lee Myung Bak takes over as South Korean president. The New York Times* (<http://www.nytimes.com/2008/02/25/world/asia/25iht-korea.1.10364479.html>, 20. 3. 2014).

Park Ihn-hwi (2013). *The Park Geun-hye Presidency and the Future of the U.S.-South Korea Alliance. Council on Foreign Relations* (<http://www.cfr.org/south-korea/park-geun-hye-presidency-future-us-south-korea-alliance/p30183>, 15. 4. 2014).

Park, Jong-Chul (2008). *Lee Myung-Bak Administration's North Korea Policy: Challenges and Tasks. Korea Institute for National Unification. In: The Journal of East Asian Affairs Vol. 22, No. 2.*

Shimotoma, Nobuo (2005). Six Party Talks and Future of the North East Asia. In: Young, O Yoon, *Six Party Non-Governmental Dialogue in Northeast Asia* (Republic of Korea: KAIS).

Snyder, Scott. (2008). Lee Myung-bak's Foreign Policy: A 250-Day Assessment. Director, Center for U.S.-Korea Policy, *The Asia Foundation* (<http://asiafoundation.org/resources/pdfs/SnyderLMBForeignPolicyKJDA.pdf>, 10. 3. 2014).

Sung, Ki-Young (2012). Theorization of Kim Dae Jung's Pursuit of Inter-Korean Economic Exchanges: Complex interdependence model. *The Korean Journal of Area Studies* (http://www.ekaas.org/skin/default/kjas/30_2/10.pdf, 15. 4. 2014).

The Japan Times (2013). *Park sworn in as first female South Korean leader* (http://www.japantimes.co.jp/news/2013/02/26/asia-pacific/park-sworn-in-as-first-female-south-korean-leader/#.UzkeR_I_t5J, 23. 3. 2014).

USIP (2007). *Peace Agreements Digital Collection* (http://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/n_skorea10042007.pdf, 18. 3. 2014).

Yoo, Ho-yeol (2011). Seeking New Policy toward North Korea: From Engagement to Regime Change. *Korea Focus* (http://www.koreafocus.or.kr/design2/layout/content_print.asp?group_id=103528, 25. 4. 2014).

Yoshida, Reiji (2013). Park to usher in new era of friendship, or side with China? *The Japan Times* (http://www.japantimes.co.jp/news/2013/02/26/national/park-to-usher-in-new-era-of-friendship-or-side-with-china/#.UziehPI_t5J, 20. 3. 2014).

10. RESUMÉ

This thesis deals with Inter-Korean relations between 1998 and 2013. It is focused on foreign policy of South Korea toward North Korea. It contains policies of four different South Korean presidents: Kim Dae-jung, Ro Moh-hyun, Lee Myung-bak a Park Khun-hye. It deals with foreign policy development of South Korean presidents toward DPRK in detail. It analyses influence of these policies on mutual relations. For each president are introduced basic principles of foreign policies, influence of foreign policy on Inter-Korean relations, provided economic help and attitude of South Korean public.

11. PŘÍLOHA

Prezident	Rámec politiky	Konfliktní situace	Hmatatelné výsledky	Postoj veřejnosti
Kim Tä-džung	Sunshine policy	1998 - vypuštění Täpchodong-I, 1999 - střet ve Žlutém moři, zatčení Jihokorejské turistky na hoře Kumgang	navázání společných rozhovorů, turistické výpravy na horu Kumgang, shledání oddělených rodin, vrcholný summit v roce 2000	smíšený - obdiv a podpora za pokrok ve vzájemných vztazích x mnoho skeptiků, kteří se domnívají, že se žádných velkých pokroků nedosáhlo
Ro Mu-hjon	Politika pro mír a prosperitu	2002 druhá jaderná krize, 2006 - test sedmi balistických raket a Täpchodong-II, 2008 pozastavení vzájemných rozhovorů a přerušení Šestistranných rozhovorů, 2008 zastřelen jihokorejský turista na hoře Kumgang	svolány Šestistranné rozhovory, shledání odloučených rodin, druhý vrcholný summit v roce 2007	negativní - poskytování jednostranných ústupků, vysoká ekonomická pomoc, pomalá reakce na severokorejské provokace
I Mjong-bak	Politika vzájemných výhod a společné prosperity	2009 - KLDR zrušila vše kolem vzájemné dohody, námořní ozbrojená potyčka, 2010 - obvinění KLDR z potopení jihokorejské korvety Čchonan	shledání odloučených rodin,	vnímala vztahy jako velmi komplikované, souhlasila se snížením velikosti ekonomické pomoci
Pak Kun-hje	Politika důvěry	2013 - třetí jaderný test KLDR, USA a KLDR provedly společné vojenské cvičení, které KLDR vnímalo jako hrozbu, odchod severokorejských pracovníků z Kesongu KLDR anulovala dohodu o příměří a vyhlásila Jižní Koreji válečný stav	zнову otevřen Kesong, dohoda o dalším shledání odloučených rodin	v prvním roce velká oblíbenost (možná neznalosti její politiky), ke konci roku ztráta kvůli nedodržení předvolebních slibů

Tabulka č. 1: Přehled jednotlivých jihokorejských prezidentů